

1 REIS

(Nüxíraxüxü i popera i ãëxgacügüchiga)

Nayaxüchi ga Dawí

1 ¹Rü yexguma nayaxgu ga ãëxgacü ga Dawí rü naxchiãüwa nayexmaecha. Guxüguma nüxü nanadeyu, rü woo nhuxre ga düxruümaxã nax yadüxgüãxü rü nüxü nanadeyuama.

.....

Adonía rü ãëxgacüxü nügü ningucuchixêxê

⁵Rü yexgumayane ga Adonía ga Dawí nane ga naxmax ga Aquíchiwaücü rü ãëxgacüwa nügü nanguxêêchaü tümachicüxü ga nanatü. Rü naweüügü ga cowarugü itüchigüine ne nanutaquexe rü churaragü ga gumagu íxü. Rü nanade ga 50 ga churaragü nax norü daruügü yixügüxüçax. ⁶Rü nüma ga nanatü ga ãëxgacü ga Dawí rü taguma nanacuaxi rü bai ga nangaa. Rü wüxi ga yatü ga mechametücü nixí, rü naenexê ga Abicharáüxü rübumaecü nixí. ⁷Rü nüma ga Adonía rü nanatüarü churaragüarü ãëxgacü ga Yoábe ga Chábia nanemaxã nidexa rü chacherdóte ga Abiatámaxã. Rü nümagü rü nüxü nixugüe nax nüxü

tá nangüxêëgüxü nax ãëxgacüxü yangucuchixüçax. ⁸Notürü gumá chacherdóte ga Chadóchi, rü tama Adoníawaama nügü naxúxêxê rü bai ga Benaía ga Yoáda nane, rü bai ga gumá Tupanaarü orearü uruxü ga Natáü, rü bai ga Chimeí ga ãëxgacü ga Dawímücüxüchi ixícü, rü bai ga yema Dawíarü churaragü ga nüxü rücuaxmaegüxü rü taxuxüma Adoníawaama nügü naxúgüxêxê. ⁹Rü yema ínaxüyane, rü nüma ga Adonía rü wüxi ga taxüma ga ñna naxü ga nuta ga taxüchicü ga Choeréxütawa ga burawe ga Royéarü ngaicamána. Rü tüxü nadai ga carnérugü, rü wocagü rü wocaxacügü ga ingüexe. Rü guxüma ga naeneegüna naxu, rü guxüma ga duüxügü ga Yudátanüxü ga ãëxgacü ga Dawíaxü puracüexüna naxu. ¹⁰Notürü tama nüxna naxu ga guma orearü uruxü ga Natáü, rü bai ga Benaía, rü bai ga yema nanatü ga Dawíarü churaragüerugü rü bai ga naenexê ga Charumáu. ¹¹Rü yexguma ga nüma ga Natáü rü Charumáu naé ga Bachichébamaxã nidexa, rü nhanagürü: —¿Marü nüxü cucuáxü yixíxü nax

Adonía i Aquíchi ngĩne rü ãëxgacüxü nügü nax yangucuchixëëxü tama nüxü nacuaãcuma ya yimá tórü ãëxgacü ya Dawí? ¹²Rü dücax! rü tá cumaxã nüxü chixu i wüxi i ucuxë nax ngëmaãcü tama peyuxëcax i cumax, rü cune ya Charumáu. ¹³Rü ãëxgacü ya Dawíxütawa naxü, rü nhacurügü tá nüxü: “Pa Chorü Corix ¿tama ëxna i chamaxã icuxunetaxü rü chaune ya Charumáu tá yixixü ya yimá ãëxgacü ixücü i cuchicüxü? ¿Rü nhuxãcü i Adonía rü ãëxgacüxü nügü yaxixëëxü?” nhacurügü tá nüxü! ¹⁴Rü ngëxguma cuma ãëxgacümaxã íquidexayane rü chama rü tá chixücu, rü naétüwa tá chidexa i ngëma curü ore i nüxü quixuxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacü ípexügu ixücu. Rü nüma ga ãëxgacü rü marü nayaxüchi ga yexguma, rü Abiaché ga Chunátanüxü rü nüxna idau. ¹⁶Rü ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacüpexegu inangücuchi rü nhuxmata ímachixüwa iyaxúcatü. Rü nüma ga ãëxgacü rü ngĩxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü cunaxwaxe i cuxcax chaxüxü? —nhanagürü. ¹⁷Rü ngĩma inangãxü rü ngĩgürügü: —Pa ãëxgacü ¿Tama ëxna Cori ya Tupanaégagu marü chamaxã icuxunetaxü nax chaune ya Charumáu tá yixixü ya yimá ãëxgacü ixücü i cuchicüxü? ¹⁸Notürü i nhuxmax rü tama nüxü cucuaãcuma rü Adonía ãëxgacüxü nügü ningucuchixëë —ngĩgürügü.

.....

²²⁻²³Rü yexguma ãëxgacü ga Dawímaxã íyadexayane ga Bachichéba rü yéma ãëxgacüpatawa nangu ga

Tupanaarü orearü uruxü ga Natáu. Rü yema norü íaxarü daruügu rü Dawímaxã nüxü nayarüxugü ga yéma nax nanguxü ga guma orearü uruxü. Rü nüma ga Natáu rü Dawíxütawa naxü rü napexegu nanangücuchi nhuxmata ímachixüwa yaxúcatü. ²⁴Rü ãëxgacüna naca rü nhanagürü: —Pa ãëxgacü ¿ëxna cuma yixixü i nüxü cuxunetaxü ya Adonía nax cuchicüxü ãëxgacü yixixü? —nhanagürü.

.....

Dawí nüxü nixu rü Charumáu tá nixi i nachicüxü ãëxgacü ixixü

²⁸Rü nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü Bachichébacax nangema. Rü ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacüpexewa ixü, rü yexma iyachi. ²⁹⁻³⁰Rü nüma ga ãëxgacü rü Tupanaégagu ngĩmaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Yimá Tupana ya guxüma ga guxchaxüwa choxü ínguxuchixëëcüégagu cumaxã nüxü chixu rü nhamatama i ngunexügu rü cune ya Charumáu tá nixi ya ngexwacaxücu ya ãëxgacü. Rü nüma tá nixi i chauchicawa natoxü ga yema üpama Cori ya Iraéuanecüãxgüarü Tupanaégagu cumaxã nüxü chixuxürüxü —nhanagürü. ³¹Rü ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacüpexegu inangücuchi nhuxmata ímachixüwa yaxúcatü, rü tagaãcü ngĩgürügü: —¿Guxüguma namaxü ya chorü cori ya ãëxgacü ya Dawí! —ngĩgürügü. ³²⁻³³Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü norü duüxügüxü namu nax naxcax yacagüxücax ga chacherdóte ga Chadóchi rü orearü uruxü ga Natáu rü Benaía ga Yoáda nane. Rü yexguma

ãëxgacüxütawa nangugügu ga yema rü
nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü:
—¡Íyaxümcügü i ngëma chorü
ngüxëëruügü i chautüüwa ügüxü, rü
chorü cowarugu penatonagüxëxë ya
chaune ya Charumáu rü burawe ya
Yióüwa penaga! —nhanagürü.

.....

³⁹Rü nüma ga chacherdóte ga
Chadóchi rü Tupanapatawa nanayaxu
ga yema carnéruchatacuxre ga
chíxümaxã äacüxü, rü yema
Charumáuétü nabagü ga ãëxgacü nax
yixíxüçax. Rü yemawena rü
carnéruchatacuxregu nicuegü, rü
guxüma ga duüxügü rü tagaäcü
nhanagürügü: —¡Namaxü ya Äëxgacü
ya Charumáu! —nhanagürügü.

.....

**Nawa iyacuaxgüxü ga mugü ga
Dawí Charumáumaxã nüxü ixuxü**

2 ¹Rü ningaica ga Dawí ga nax
nayuxü, rü yemacax nane ga
Charumáuxü naxucuxë rü nhanagürü:
²—Chama rü guxü i duüxügürüxü tá
pexna chixü i nhama i naanewa. ¡Rü
cugü naporaxëxë rü tauxü icumuüxü!
Rü chanaxwaxe i chauxrüxü mecü ya
ãëxgacü quixíxü. ³¡Rü Cori ya
Tupanaarü mugü rü naga naxínü, rü
norü ngüchaü naxü! ¡Rü yanguxëxë i
guxüma i norü mugü ga Moiché
ümatüxü nax ngëmaäcü mea cuxü
ínanguxuchixüçax i guxüma i cuxüxü rü
mea cuxü nangupetüxüçax i ngextá
cuma ícuxüxüwa! ⁴Rü ngëxguma
ngëmaäcü cunaxüxgux rü Tupana rü tá
cuwa nayanguxëxë ga yema uneta ga
chamaxã nüxü yaxuxü ga yexguma

nhaxgu choxü: “Rü ngëxgumachi yimá
cune rü cutaagü rü mea chauga
naxínüegu rü aixcuma chaüxçax
namaxëgu rü tama choxna
yaxígachixgu, rü guxügutáma natanüwa
tá nixí i Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü ne
naxüxü, rü tagutáma nataxu nax wüxi i
cutanüxü i Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü
yixíxü” —nhanagürü choxü.

.....

¹⁰Rü nhuxüchi ga Dawí rü nayu, rü
norü oxigüxütagu nayataxgü ga
Yerucharéüwa. ¹¹Rü 40 ga taunecü nixí
ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü yixíxü.
Rü 7 ga taunecü nixí ga Ebróüwa
ãëxgacü yixíxü rü 33 ga taunecü
Yerucharéüwa. ¹²Rü Charumáu nixí ga
yexwacaxücü ga ãëxgacü ga nanatü ga
Dawíchicüxü ixícü. Rü yexguma
ãëxgacü yixíxgu ga Charumáu, rü
meama nüxü nangupetü ga
Iraéuanecüãxgü.

.....

**Charumáu rü Tupanaxütawa
naxçax ínaca i cuax**

3 ⁵Rü wüxi ga chütaxügu rü ïane ga
Gabaóüwa rü Cori ya Tupana rü
Charumáuçax nangox ga nanegüwa, rü
nhanagürü nüxü: —¡Choxna naxçax
naca i ngëma cunaxwaxexü rü chama rü
tá cuxna chanaxã! —nhanagürü. ⁶Rü
nüma ga Charumáu rü nanangãxüga rü
nhanagürü: —Cumax, Pa Chorü
Tupanax, rü nüxü cungechaüxüchi ga
chaunatü ga Dawí ga curü duüxü ixícü,
yerü nüma rü meama cupexewa inixü,
rü mexü naxü, rü cupexewa rü mea
iniwex ga norü maxü. Rü yemacax
poraäcü nüxü cungechaü rü wüxi ya

nanena cunaxã nax nachicawa
 natoxũcax rü Iraéuanecũãxgüarü
 ãëxgacü yixĩxũcax. ⁷Rü cumax, Pa
 Corix, Pa Chorü Tupanax, rü choxũ
 cumu nax chaunatü ya Dawíchicüxü
 ãëxgacü nax chixĩxũcax, woo i chama rü
 wüxi i ngextũxüxü i taxuxü cuáxü nax
 chixĩxü. ⁸Notürü i nhuxmax rü
 chaxmexwa nangexmagü i guxũma i
 ngẽma Iraéuanecũãxgü i cuma nüxü
 cuxunetaxü. Rü nüma i ngẽma duũxũgü
 i nhuxmax rü namuxüchi rü ngẽmacax
 taxucürüwa texé tayaxugü. ⁹Rü
 ngẽmacax chanaxwaxe i choxna cunaxã
 i cuax nax ngẽmaacü mea namaxã
 ichacuáxũcax i curü duũxũgü rü nüxü
 nax chacuáxũcax i ngẽma mexü rü
 chixexü. ¿Erü texéaxü natauxcha nax
 namaxã itacuáxü i nhaa curü duũxũgü i
 muxüchixü? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma
 ga Cori ya Tupana rü namaxã nataãxë
 ga yema Charumáu naxcax ícaxaxü.
¹¹⁻¹²Rü yemacax nhanagürü nüxü:
 —Ngẽma nax choxna naxcax cucaxaxü i
 ngẽma, rü tama naxcax ícucaxü nax
 namáxũcax i curü maxü, rüexna
 cumuarü diëruáxũcax, rüexna curü
 uanügü chadaixũcax, notürü naxcax
 ícucaxü i cuax nax mea namaxã
 ícucuáxũcax i ngẽma curü duũxũgü, rü
 ngẽmacax tá cuxna chanaxã i ngẽma
 choxna naxcax ícucaxaxü. Rü chama rü
 tá cuxna chanaxã i cuax ga üpa taguma
 texéaxü yexmaxü rü cuwena tagutáma
 texéaxü ngẽmaxü. ¹³Rü naétü tá cuxna
 chanaxã i ngẽma tama naxcax
 ícucachiréxü. Rü tá cuxna chanaxã i
 muxütáma i curü ngẽmaxũgü i mexü, rü
 tá cuxü charüngüxë nax cumaxã
 nataãxëgüxũcax i ngẽma curü duũxũgü i

Iraéuanecũãxgü. Rü ngẽmaacü i cuma
 rü guxũma i curü maxũgu rü
 nataxutáma i to i ãëxgacü i cumaxã
 wüxiguxü. ¹⁴Rü ngẽxguma mea
 cunaxũxgux i chorü ngúchaü rü
 cuyanguxëëxgu i chorü mugü, yema
 cunatü ga Dawí naxüxürüxü, rü chama
 rü tá chanamaxëxë i curü maxü
 —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma
 nabaixächigu ga Charumáu, rü nüxü
 nicuáxachi ga nanegü nax yixĩxü ga
 yema. Rü yexguma Yerucharéüwa
 nanguxgu, rü Tupanapatawa naxü rü
 yema baü ga Cori ya Tupanaarü
 mugüchixüpexewa nangu. Rü naxüna
 nadai rü ínanagu rü yemaacü Tupanaxü
 namaxã nicuaxüxü. Rü yemawena rü
 taxüma ga òna naxü naxcax ga guxũma
 ga norü ngüxëëruügü.

Charumáu nanamexëxë ga taxre ga ngexüarü guxchaxü

¹⁶⁻¹⁷Rü wüxicana rü taxre ga nge ga
 ingeãxëmarecü rü Charumáuxütawa íxí.
 Rü yexguma napexewa nayexmagügu,
 rü wüxi ga yema nge rü ngígürügü:
 —Pa ãëxgacüx, chama rü nhaa nai i nge
 rü wüxi ya ípatawatama tangexmagü.
 Rü yexguma yéma tayexmagüyane, rü
 chaxíraxacü. ¹⁸Rü tamaepüx ga
 ngunexũguwena ga nax chaxíraxacüxü,
 rü ngĩma i nhaa nai i nge rü íxíraxacü.
 Rü toxicatama yéma tayexmagü, rü
 nataxuma ga to ga duũxũgü ga guma
 ípatawa. Rü toxicatama tixigü. ¹⁹Notürü
 wüxi ga chütaxũgu rü tayu ga guxema
 ngĩxacü i nhaa nge yerü tümaétü ica.
²⁰Rü yexguma ga ngĩma rü bexma
 ngãxücü firüda. Rü yexguma chama
 íchapeyane rü bexma chauechita tüxü

iyaxu ga guxema chauxacüxe rü
ngīgüxütägu tüxü iyacaxêxê. Rü guxema
ngixacüxe ga yuxe rü chauxütägu tüxü
iyacaxêxê. ²¹Rü yexguma paxmama
ícharüdaxgu nax tüxü chamaixüçax ga
guxema chauxacüxe, rü tüxü chadau ga
nax tayuxü. Notürü ga mea nax
yangóonexü, rü mea tüxü chadau rü
nüxü chicuaxächi nax guxema buxe rü
tama chauxacüxe nax tixixü
—ngīgürügü. ²²Rü ngîma ga yema nai
ga nge rü ngīgürügü: —Tama nixî. Rü
chauxacüxe tixî ya yíxema maxûxê rü
yíxema yuxe rü cuxacü tixî
—ngīgürügü. Notürü ga ngîma ga yema
nge ga ngîxíra idexacü rü
ngīgürügüama: —Tama nixî. Rü
cuxacü tixî ya yíxema yúxe rü
chauxacü tixî ya yíxema maxûxê
—ngīgürügüama. Rü yemaacü
ngīgümaxâ yéma iyaporagatanücüxü
ãëxgacüpexewa. ²³Rü yexguma ga nüma
ga ãëxgacü rü meama nagu narüxînü rü
nügüãëwa nhanagürü: “Nhaa nge rü
ngīgürügü: ‘Ngîxacüxe tixî ya yíxema
maxûxê rü yíxema yuxe rü ngêma nai i
ngexacü tixî’, ngīgürügü. Notürü ngêma
nai i nge rü tōōcü nüxü iyaxu”,
nhanagürü ga nügüãëwa. ²⁴⁻²⁵Rü
nhuxüchi ga nüma ga ãëxgacü rü
nhanagürü: —¡Nua penange i wüxi i
tara! —nhanagürü. Rü yexguma
ãëxgacüxütawa nangegüãxgu ga tara, rü
nanamu rü nhanagürü: —¡Ëcü ngâxügu
tüxü perüdate ya daxe buxe rü
wüxichipanü ngîxna pexächigü i ngêma
nge! —nhanagürü. ²⁶Notürü ga yema
nge ga tümaé ixícü ga guxema buxe
yamaxûxê rü poraäcü ingechaüxüchi
tümacax ga guxema ngîxacüxe, rü

ãëxgacüxü icaaxü rü ngīgürügü: —Pa
Chorü ãëxgacüx ¡tauxü i tüxü quimáxü
ya yíxema buxe! Rü narümemae nixî i
ngîxna tüxü cumu i ngêma nai i nge
—ngīgürügü. Notürü ga yema nai ga
nge rü ngīgürügüama: —Marü name i
cunadate i ngêma buxü nax taxuearüma
nax yixüçax —ngīgürügü. ²⁷Rü
yexguma nüma ga ãëxgacü rü
nhanagürü: —¡Ngîxna tüxü pemu i
ngêma tama naxwaxecü nax tüxü
rüdatexü ya yíxema buxe, erü ngêma
iyixî i aixcuma tümaé ixícü!
—nhanagürü. ²⁸Rü guxüma ga
Iraéuanecüãxgü rü nüxü nacuáchigagü
ga yema ãëxgacü üxü ga nhuxäcü
nanamexêãxü ga yema taxüchixü ga
guxchaxü. Rü yemaçax nüxü
nangechaügü yerü nüxü nacuáchigagü
ga nhuxäcü Tupana cuax nüxna äxü nax
namexêãxüçax ga guxchaxügü.

Charumáu rü Iraéuanecüãxgümaxâ inacuax

4 ¹Rü nüma ga Charumáu rü guxüma
ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü
nixî.

.....

²⁰Rü Yudáanewa rü Iraéuanewa rü
namuxüchima ga norü duüxügü nhama
naxnecütexe i taxtüpechinüwa
ngëxmacürüxü. Rü yema taxre ga
naanegüwa rü taguma nataxu ga õna rü
axexü, rü ga duüxügü rü nataãxëgü.

²¹Rü yema naane ga Charumáu namaxâ
icuáxü, rü léstewaama rü taxtü ga
Eufrátewa inaxügü nhuxmata
Firitéutanüxügüarü üyeaneawa rü
Eyítuaneartü üyeaneawa nangu ga
oéstewaama. Rü guxüma ga yema togü

ga duĩxũgũ ga tama Iraéuanecũãxgũ
ixĩgũxũ ga Charumáuarũ naanewaama
ixũgũetanũxũ rũ nanaxũtanũgũ ga yema
diêru ga ãẽxgacũna ùxũ, rũ
Charumáumẽxẽwa nayexmagũ ga
yexguma namaxyane.

.....

²⁵Rũ yexguma Charumáu maxyane rũ
ga Yudáanecũãxgũ rũ yema togũ ga
Iraéuanecũãxgũ rũ nũgũ nangechaũgũ
rũ taãxẽãcũ nũgũmaxã ínamaxẽ. Rũ
nórchiwaama rũ ãane ga Dáũwa inaxũgũ
nhũxmata ãane ga Bechébawa nangu ga
sũwaama rũ wũxichigũ nũxũ nayexma
ga napata rũ naane.

.....

²⁹Tupana rũ taxũma ga cuãx rũ mexũ
ga ãnũ Charumáuana naxã. Rũ yemaacũ
nũxũ nacuãxũchi. Rũ norũ cuãx rũ
nhama naxnecũtẽxe ya márpechinũwa
ngẽxmacũrũxũ namuxũchi. ³⁰Rũ
yemaacũ ga Charumáuarũ cuãx rũ
Eyítuanecũãxgũarũ cuãxũ nangupetũ, rũ
yema duĩxũgũ ga léstewaama
yexmagũxũarũ yexera nixĩ ga norũ cuãx.
³¹Rũ guxũma ga togũ ga yatũarũ yexera
nũxũ nacuãx. Rũ Etáũ ga Chérataxarũ
yexera nũxũ nacuãx, rũ Emáũ, rũ Cacũ,
rũ Dára, rũ Maũ nanegũarũ yexera nũxũ
nacuãx. Rũ yema nachiga rũ guxũma ga
yema nachixũanegũ ga nacũwawa
yexmagũxũwa nangu. ³²Rũ 3,000 ga
ucuxẽgũxũ nixu, rũ nanaxũmatũ ga
1,005 ga wiyaegũ. ³³Rũ naigũchiga
nidexa rũ nanetũchiga. Rũ guma
ocayiwa ga taxũne ga Líbanuarũ
naixnecũwa yexmanechiga nidexa rũ
nhũxmata yema natũane ga íxraxũ ga
ĩxtapũxwa rũxũgũxũchiga nidexa. Rũ
nhũxũchi nachiga nidexa ga naexũgũ,

rũ werigũ, rũ naexũgũ i nextanecamaxã
itũgũxũ rũ choxnigũ. ³⁴Rũ muxũma ga
to ga nachixũanecũãxarũ ãẽxgacũgũ rũ
Charumáuxũtawa nanamu ga norũ
ngũxẽêruũgũ nax naxũtawa
yayauxgũaxũcãx ga norũ ucuxẽgũ rũ
cuãx.

Charumáu rũ ãane ga Tíruarũ ãẽxgacũ ga Iráũmaxã inaxũga

5 ¹Rũ yexguma Iráũ ga Tíruarũ
ãẽxgacũ nũxũ cuãxgux ga
Charumáu rũ nanatũ ga Dawíchicũxũ
ãẽxgacũ nax yixĩxũ, rũ norũ
ngũxẽêruũgũ yéma Charumáuxũtawa
namugũ, yerũ ga Iráũ rũ guxũguma
Dawĩxũ nangechaũ. ²Rũ yexguma ga
Charumáu rũ nanangãxũga rũ Iráũcãx
yéma namuga rũ nhanagũrũ: ³“Cuma
nũxũ cucuãx ga gumá chaunatũ ga
Dawĩ nax taxucũrũwama naxĩãxũ ga
guma Cori ya Tupanapata nagagu ga
yema dai ga nagu tamaxũxũ, nhũxmata
Cori ya Tupana tũmamẽxẽwa
nayexmagũxẽẽx ga yema tũmaarũ
uanũgũ. ⁴Notũrũ i nhũxmax i nũma ya
Cori ya Tupana rũ taãxẽ toxna naxã i
guxũwama i tochixũanewa rũ nataxuma
i torũ uanũgũ rũ nataxuma i chixexũ i
toxçãx íngxũ. ⁵Rũ ngẽmacãx nagu
charũxĩnũ nax chorũ Tupanacãx
chanaxũxũ ya wũxi ya napata yema
chaunatũmaxã inaxunetaxũrũxũ nax
chama tá yixĩxũ i naxçãx chanaxũxũ.
Yerũ Tupana rũ nhanagũrũ tũxũ ga
chaunatũ: ‘Rũ yimá cune ya cuchicũxũ
cuchicawa charũtoxẽẽcũ, rũ yimá tá
nixĩ ya naxũcũ ya chapata’, nhanagũrũ
tũxũ. ⁶Rũ ngẽmacãx, Pa ãẽxgacũx, Pa
Iráũx, rũ cuxna chaca i nhũxmax nax

nhaa i puraciüwa choxü
 curüngüxêxüçax. ¡Rü namu i curü
 duüxügü nax Líbanuarü naixneciüwa
 oçayiwa choxü ne nadexüçax! Rü
 chamax rü tá chorü duüxügü ngéma
 chamugü nax curü duüxügüxü
 nangüxêégüçax. Rü chamax rü tá
 cuxü chanaxütanü i ngéma naxçax
 ícuçaxaxüxpüx naxçax i curü
 duüxügüarü puraciü. Erü cuma nüxü
 cucuax rü taxúema ya Iraéuaneciüxgü
 nüxü tacuax nax mürapewa tayaxuxü i
 ngéma curü duüxügü i
 Chidóüciüxgürüxü”, nhanagürü. ⁷Rü
 nüma ga Iráü rü nataãxêxüchi namaxã
 ga yema dexa ga Charumáu yéma muxü,
 rü nhanagürü: —Tupanaxü chucuaxüxü,
 erü Dawína nanamu ga wüxi ya nane ya
 nüxü cuácü nax ãëxgacü nax yixüçax i
 Iraéuanewa —nhanagürü. ⁸Rü nhüxüchi
 nüma ga Iráü rü Charumáuçax yéma
 namuga rü nhanagürü: “Marü
 chanayaxu i ngéma ore i nua çauçax
 cumuxü, rü tá chanaxü i ngéma naxçax
 ícuçaxaxü. Rü cuxna tá chanana i
 ngéma mürapewa i oçayiwanaxçax rü
 püñaxçax”, nhanagürü.

.....

¹³Rü yexguma ga Charumáu rü
 30,000 ga puracütanüxü nade ga
 guxüma ga Iraéuaneciüxgütanüwa.
¹⁴Rü ga guxema rü Líbanuarü
 naixneciüwa tüxü napuraciüxêxê. Rü
 wüxi ga tauemacügu rü 10,000 yéma
 tüxü namugü rü nai ga tauemacü rü
 toguxe ga 10,000 yéma tüxü namugü.
 Rü yemaacü nanapuraciüxêxê ga
 guxüma ga yema tamaepüxtücumü. Rü
 wüxichigü ga yatü rü wüxi ga tauemacü
 naixneciüwa nayexma rü taxre ga

tauemacü napatawa nayexma. Rü
 Aduniráü nixí ga tümamaxã icuáxü ga
 yema puraciüwa. ¹⁵Rü nüma ga
 Charumáu rü nüxü nayexma ta ga
 70,000 ga yatügü ga nugütaeruxü rü
 80,000 ga yatügü ga nutaarü
 mexêeciüwawa puraciüxü ga
 maxpúneanewa. ¹⁶Rü yemaétü nüxü
 nayexma ga 3,300 ga norü duüxügü ga
 yema puracütanüxümaxã icuaxgüxü.
¹⁷Rü yema nutaarü mexêeciüwarüüü rü
 nutaarü maxpúnewa ne nayapoxochigü
 ga nutagü ga itacü rü itatanüxüchicü rü
 meama nayatogüciüwagü nax guma
 Tupanapata naétü ütaxüçax.

Charumáu nanaxü ga Tupanapata

6 ¹Rü yexguma 4 ga tauneciü ãëxgacü
 yixüçgu ga Iraéuanewa, rü nüma ga
 Charumáu inanaxügü ga nax naxüãxü
 ga guma Tupanapata. Rü gumá
 tauneciügu ga norü taxre ga tauemacü
 ga chíbegu ãégaxü (márzo) nixí ga
 inaxügüãxü. Rü yexguma guma
 Tupanapata ixügügu, rü marü 480 ga
 tauneciü ningu ga nax Eyítuanewa
 ínachoxüxü ga Iraétanüxügü. ²Rü
 nüma ga guma Tupanapata rü nüxü
 nayexma ga 27 métruarü ngãxü ga norü
 max, rü 9 métru ga norü tachiã, rü 3
 métru rü 75 centímetru ga norü
 máchane. ³Rü yema nachiã ga nüxíra
 nawa ixücuxü ga guma Tupanapata rü 9
 métru nixí ga norü max. Rü 4 métruarü
 ngãxü nixí ga norü tachiã. ⁴Rü guma
 Tupanapataarü ãëxgügü ga norü
 ngóonemachiäruxü rü
 férumenaxägünaxçax nixügü.

⁷Rü gumá nutagü ga guma Tupanapata namaxã naxügüçü rü marü ímemarecü nixĩ. Rü yemacax ga yexguma naxügüãgu ga guma ĩ rü taxuxüma ga martíyuga, rüexna yuemaga, rüexna to ga taxacü namaxã ixuxüga taxĩnü ga yema ínaxügüãxüwa ga guma ĩ.

.....

¹¹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Charumáumaxã nüxü nixu rü nhanagürü: ¹²⁻¹³—Yima chapata ya cuxüüñechigaxü cumaxã chixu, rü ngëxguma chi chorü mugü nüxü ixuxüãcúma cumaxügu rü chi nagu quixüxgu i ngëma chorü mugü, rü chama rü tá chayanguxëxë ga yema uneta ga cunatü ga Dawímaxã nüxü chixuxü ga cuchiga rü petanüwa tá chamaxü rü tagutáma pexna chixügachi i pema i Iraéuanecüãxgü i chorü duüxügü nax pexígüxü —nhanagürü.

¹⁴Rü nüma ga Charumáu rü marü nüxü ningu ga nax naxüãxü ga guma Tupanapata. ¹⁵Rü norü aixepetapüxwa ga guma ípata rü mürapewa ga ocayiwanaxcaxmaxã nanaxüxtapüx. Rü dauxüwa inanaxügü rü nhüxmata nhaxtüwa nangu nax mürapewamaxã nanaxüxtapüxgüaxü. Rü püñunaxcax ga mürapewamaxã nanaxüxmachixü.

.....

²²Rü yemaacü ga guma Tupanapata rü guxüchiãwama úirumaxã nanapexmachüãgü. Rü yexgumarüxü ta ga yema pumáaarü guchicaxü ga nachica ga üünexüpëxegu ütaüxü rü úirumaxã nanapexenegü.

.....

³⁸Rü guma Tupanapata rü guxüma ga norü yemaxügümaxã ningu ga yexguma

Charumáu 11 ga taunecü marü ãëxgacü yixüxgu. Rü gumá taunecüarü 8 ga tauemacü ga búlgu (nowébru) nixĩ ga yanguxü. Rü yemaacü 7 ga taunecügu nixĩ ga yanguxëëgüãxü ga guma Tupanapata.

.....

Tupaucawa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü

8 ¹Rü yexguma ga Charumáu rü Yerucharéüwa naxcax nangema ga guxüma ga yema norü ngüxëëruügü ga ãëxgacügü rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga wüxichigü ga Iraéuanecüãxtücumümaxã icuaxgüxü. Rü nanangutaquexexëxë nax Chíáu ga Dawíarü íanewa yayauxgüãxüçax ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxü nax Tupanapatawa nangegüãxüçax. ²Rü gumá taunecüarü 7 ga tauemacü ga Etanígu (utúbru) nixĩ ga Charumáu nangutaquexexëxü ga yema Iraéuanecüãxgü nax yaxãüchigüaxüçax ga guma Tupanapata. Notürü meama nagu nangu ga yema norü peta ga wüxichigü ga taunecügu norü düxenügü nagu naxüchigagüxü. ³⁻⁴Rü yéma nangugü ga guxüma ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacügü. Rü yema chacherdótegü rü nanayauxgü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü guma ípata ga Moiché üxüne ga nawa Tupana namaxã idexane rü nayangegü namaxã ga guxüma ga yemaxügü ga üünexü ga yéma yexmagüxü. Rü yemagü rü chacherdótegü rü Lewítanüxü nixĩ ga yanaxü. ⁵Rü nüma ga ãëxgacü ga

Charumáu rü guxũma ga yema
Iraéuanecüãxgü ga yexma
ngutaquexegüxũ rü yema baúpexewa rü
Tupanacax nayagu ga muxüchixũma ga
carnérugü rü wocagü. Rü
taxucürüwama texé ixugüxũ ga norü
mu. ⁶Rü yemawena ga yema
chacherdótegü rü tupaucaarü aixepewa
nanangegü ga yema baú ga yema
tupaucachiã ga üünexũwa.

.....

¹⁰Rü yexguma ínachoxũxgu ga
chacherdótegü ga yema nachica ga
üünexũwa, rü caixanexũmaxã nanapá
ga guma Cori ya Tupanapata. ¹¹Rü
nagagu ga yema caixanexũ rü nũma ga
yema chacherdótegü rü taxuaciũma
yexma narücho nax Tupanaxũ
yacuãxüũgüxũcax, yerü Cori ya
Tupanaarü üünemaxã nanapá ga guma
Tupanapata.

.....

²²Rü yemawena ga Charumáu rü
napexegu nachí ga yema guchicaxũ ga
ngextá Cori ya Tupanacax âmaregü
íguxũwa. Rü guxũma ga yema
Iraéuanecüãxgüpexewa naxunagümexẽ.
²³Rü nhanagürü: —Pa Corix, ya
Iraéutanüxügüarü Tupanax, rü woo
daxũguxũ i naanewa rü woo nhama i
naanewa rü nataxuma ya Tupana ya
cuxrũxũ ixĩcü. Erü cumax rü
cuyanguxẽxẽ i curü uneta rü tüxũ
cungechaũ ya guxãma ya yíxema
aixcuma cuga ñnũxẽ.

.....

²⁷¿Notürü i cumax, rü nhuxücürüwa i
wüxi i íxraxũ i nachicawatama
cumaxũxũ i nhama i naanewa? Rü
ngëxguma chi daxũguxũ i naane rü

tama yanguxgu nax nawa cungexmaxũ
¿rü nhuxãcü tá yanguxũ ya daa tupauca
ya íxrane ya cuxcax chaxũxũne?

²⁸Notürü Pa Corix, Pa Chorü Tupanax,
rü chanaxwaxe i choxũ nüxũ cuxĩnũ i
chorü yumũxẽ. ¿Rü naxü i ngẽma
nhuxmax cuxũ naxcax chacaxaxũxũ!

.....

³³⁻³⁴Rü ngëxgumachi curü duũxũgü
chixexũ üegu rü ngẽmagagu norü
uanügü nüxũ rüporamaegu, rü to i
nachixũanewa nagagüãgu, rü
chanaxwaxe nax daxũguxũ i naanewa
icurüxĩnũxũ rü nüxũ nüxũ
icurüngũmaxũ i norü chixexũgü, rü
nhaa torü naane ga torü oxigüna
cuxãxũcax cunawoeguxẽxũ ega
aixcuma cuga naxĩnüegu rü daa
cupatawa naxcax ñnacagügu i curü
ngũxẽ. ³⁵⁻³⁶Rü ngëxguma yapagüanegu
rü taguma napuxgu nagagu i ngẽma
chixexũ i curü duũxũgü i
Iraéuanecüãxgü cupexewa ügũxũ,
notürü i nũmagü rü ngëxguma cuxcax
nawoegugu rü daa cupatawa
yayumüxegügu, rü cuxũ yacuãxüũgügu,
rü nüxũ naxoegu i norü chixexũgü i
naxcax cupoxcuexũ, rü chanaxwaxe i
daxũguxũ i naanewa nüxũ cuxĩnũ rü
nüxũ nüxũ curüngũma i norü chixexũgü
rü cunangüexẽxẽ nax mexũ i nacümagu
naxĩxũcax rü cunamu ya yimá pucü
nawa i nhaa naane i torü oxigüna
cuxãxũ. ³⁷Rü ngëxguma nhaa
nachixũanewa nangemagu i taiya,
rüexna ñnanguxgu i nanetüarü
daxaweane, rüexna naianexũmaxã
nayuegu i nanetügü, rüexna ñnangügügu
i munügü, rüexna õxmigü, rüexna
naweanegü, rü ngëxguma torü uanügü

nüxũ íchomaeguãchigu i torü ñanegü nax toxũ nadaixũcax, rüexna taxacürü to i guxchaxũ, rüexna daxaweanegü toxçax ínguxgu, ³⁸⁻³⁹notürü ngëxguma curü duũxũgü nüxũ naxoegu i norü chixexũgü rü daa tupaucawa yayumüxëgügu, rü chanaxwaxe i dauxũguxũ i naanewa icurüxĩnũ rü nüxũ nüxũ curüngüma i norü chixexũgü rü nüxũ cungãxũga i guxũma i ngëma duũxũgü i aixcuma cumaxã nüxũ ixuxũ i norü chixexũ. Erü cuxicatama nixĩ i nüxũ cucuáxũ i wüxichigüarü maxũ.

⁴⁰Rü ngëmaacü i curü duũxũgü rü nhaa naane ga torü oxigüna cuxãxüwa namaxëyane, rü tá cuxũ nicuaxũxũgü.

⁴¹⁻⁴²Rü ngëma duũxũgü i togü i nachixũanecüãx rü tá nüxũ naxĩnüe i cuchiga rü tá nüxũ nacuaxgü nax nhuxãcü poraãcü toxũ curüngũxëxũ.

⁴³Rü ngëxguma tá yáxüwa cuxçax ne naxĩxgu nax nua daa tupaucawa yayumüxëgüxũcax ¡rũ dauxũguxũ i naanewa irüxĩnũ rü nüxũ nangãxũ i norü yumüxë! Rü ngëmaacü guxũtama i nhama i naanecüãx i nachixũanegü tá cuxũ nacuaxgü rü tá cuga naxĩnüe ngëma curü duũxũgü i Iraéuanecüãxgürüxũ. Rü nümagü i yáxüwa ne íxũ rü tá nüxũ nacuaxgü nax nua daa tupauca ya cuxçax chaxũxũnewa nixĩ i cumaxã yadexagüxũ i duũxũgü. ⁴⁴⁻⁴⁵Rü ngëxguma toma itaxĩãchigu nax torü uanügümaxã togü tadaixũcax i ngextá cuma toxũ ícumugüxũwa, rü ngëxguma daa ñane ya cuma nüxũ cuxunetane rü daa tupauca ya cuxçax chaxũxũneguama tarüdaunüãcüma tayumüxëgu ¡rũ dauxũguxũ i naanewa irüxĩnũ i torü

yumüxë rü toxũ ínapoxũ i torü uanügümeçëwa! ⁴⁶Rü ngëxguma curü duũxũgü guxũ i duũxũgürüxũ cupëxewa chixexũ naxügügu rü ngëmacax namaxã cunuxgu, rü norü uanügümeçëgu cunayixëëgu nax ngëmaacü to i nachixũane i yáxũguxũwa rüexna ngaicamaguxũwa nagagüaxũcax, ⁴⁷notürü ngëxgumachi ngëma nachixũanewa nüxna yacuaxãchigügu i norü chixexũ i cupëxewa naxügüxũ rü cuxçax nawoegüxgux rü cuxna nacagügu nax nüxũ nüxũ curüngümaxũcax i norü chixexũgü, ⁴⁸rü ngëxguma ngëma nachixũanewa aixcuma cuga naxĩnüegu rü nhaa naane ga torü oxigüna cuxãxüguama nadaunüãcüma nayumüxëgügu, rü daa ñane ya Yerucharéü ga cuma nüxũ cuxunetane rü daa tupauca ya cuxçax chaxũxũneguama nadaunüãcüma nayumüxëgügu, ⁴⁹¡rũ dauxũguxũ i naanewa rü nüxũ nüxũ naxĩnũ i norü yumüxëgü i nawa cuxũ nacaaxũgüxũ, rü ínapoxũ i norü uanügümeçëwa! ⁵⁰¡Rü curü duũxũgüaxũ nüxũ iyarüngüma i ngëma nax tama cuga naxĩnüexũ rü ngëma norü chixexũgü i cupëxewa naxügüxũ! Rü ngëma ãëxgacügu i to i nachixũanewa nagagüxũ i curü duũxũgü ¡rũ naxüchicüxü i norü ñnü nax curü duũxũgü nüxũ ngechaütümüxũgüxũcax! —nhanagürü ga Charumáu ga norü yumüxëwa.

.....

⁵⁴⁻⁵⁵Rü yemaacü yema ãmarearü guchicaxüpeçegu nacaxãpüxüãcüma rü naxunagümeçëãcüma Tupanamaxã nidexa ga Charumáu, rü Tupanana naxçax naca ga norü ngüxëë. Rü

yexguma nüxũ nachauxgu ga nax
 nayumüxéxũ, rü inachi rü guxũma ga
 Iraéuanecüãxgũmaxã mexũ naxuegu. Rü
 tagaãcü nhanagürü: ⁵⁶—Poraãcü
 tamaxã namecũma ya tórü Cori ya
 Tupana ya tüxũ ípoxücü nüxna i tórü
 uanügü, yema inaxunetaxürüxũ. Yerü
 nüma rü aixcuma nayanguxêxê ga
 guxũma ga yema norü unetagu ga mexũ
 ga norü duũ ga Moichéwa nüxũ yaxuxũ.
⁵⁷Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü
 nataxũtagu ga yexguma tórü
 oxigütanüwa nayexmagurüxũ. Rü
 taxütáma tüxna nixügachi rü taxütáma
 tüxũ ínawogü. ⁵⁸Rü tüxũ naporaxêxê
 nax ngêmaãcü naxçax idaugüxũçax rü
 norü ngúchaũ ixügüxũçax, rü nagu
 imaxêxũçax i guxũma i norü mugü ga
 tórü oxigũmaxã nüxũ yaxuxũ nax nagu
 imaxêxũçax. ⁵⁹Rü guxũma i nhaa nüxna
 naxçax chacaxaxũ ya tórü Cori ya
 Tupana, rü chanaxwaxe i nüma rü
 chütacü rü ngunecü nagu narüxĩnũ nax
 ngêmaãcü choxũ nangüxêxêxũçax rü
 pexũ nangüxêxêxũçax i guxũwama. ⁶⁰Rü
 ngêmaãcü chanaxwaxe i guxũma i
 nachixũanegü i nhama i naanewa
 ngêxmagüxũ nax nüxũ nacuxgüxũçax
 nax aixcuma Tupana nax yixĩxũ ya tórü
 Cori, rü nataxuxũma i to i naxrũxũ
 ixĩxũ. ⁶¹Rü ngêmacax i pemax rü name
 nixĩ i tórü Cori ya Tupanamaxã
 pixaixcumagü, rü name nixĩ i
 peyanguxêxê rü naga pexĩnüe i guxũma
 i norü mugü nhama i ngunexũgurüxũ
 —nhanagürü ga Charumáu.

.....

⁶⁵Rü yexguma yaxãxũchigüãxgu ga
 guma tupauca ga taxũne rü 14 ga
 ngunexũ ningegü. Rü yexma

nangutaquexegü ga muxũchixũma ga
 duũxũgü ga guxũwama ga Iraéuanewa
 ne íxũ. ⁶⁶Rü yemawena ga Charumáu rü
 guxũma ga yema duũxũgüxũ narümoxê
 nax nachüçax nawoeguxũçax. Rü nüma
 ga duũxũgü rü taãxêacũma nawoegu
 yerü Tupana rü nüxũ nanawex nax
 nhuxãcü poraãcü norü duũ ga
 Dawítanüxũxũ nangechaũxũ, rü
 nhuxãcü poraãcü nüxũ nax nangüxêxêxũ
 i guxũma i norü duũxũgü i
 Iraéuanecüãxgü. Rü nüma ga yema
 duũxũgü rü norü ãëxgacũmaxã mexũ
 naxuegugü.

Tupana rü Charumáumaxã inaxüga

9 ¹⁻²Yexguma Charumáu marü
 yanguxêëgu ga Cori ya
 Tupanapata, rü guma ãëxgacüpata, rü
 guxũma ga togü ga naxiuxchaũxũ, rü
 Cori ya Tupana rü wenaxartü
 Charumáuçax nangox yema Gabaóüwa
 naxçax nangoxgurüxũ. ³Rü nhanagürü
 nüxũ: —Nüxũ chaxĩnü i ngêma curü
 yumüxê rü ngêma choxũ nax
 cucaxxũxũ. Rü marü chanaxüünexêxê
 ya daa ngutaquexepataxũ ya cuxüxũne
 nax guxũguma ngêma nax
 changexmaxũçax. Rü guxũgutáma
 nüxna chadau rü namaxã chataãxê.
⁴⁻⁵Rü ngêxguma cunatü ya Dawírüxũ
 mea chapexewa cumaxũxgu rü
 quixaixcumagu rü guxũgutáma naga
 cuxĩnügu i chorü mugü, rü chama rü
 guxũgutáma Iraéuanewa ãëxgacügüxũ
 chayaxigüxêxê i cunegü rü cutaagü,
 yema cunatü ga Dawímaxã
 ichaxunetaxürüxũ ga yexguma namaxã
 nüxũ chixuxgu nax tagutáma nataxuxũ i
 nataagü i Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü

ixĩxũ. ⁶⁻⁷Notürü ngẽxgumachi pema rü pexacügü choxna pexĩgachigu, rü tama peyanguxẽegu i ngẽma chorü mugü i pexna chaxãxũ, rü tupananetagüwe perũxĩxgu rü ngẽmaxũ pecuãxũũgũgu, rü chama rü tá pexũ íchawoxũ nawa i nhaa naane ga pexna chaxãxũ. Rü tá nüxna chixũ ya yima ngutaquexepataxũ ya chaugũcax chaxiünexẽxẽne. Rü ngẽxguma i guxũma i togü i nachixũanecũãxgü rü tá pexũ nacugüeecha. ⁸Rü daa ngutaquexepataxũ rü ngẽma natapũxgü tá nügüetü nayi, rü guxũma i ngẽma ngẽma üpetũxũ, rü tá namaxã nabaĩxãchi rü nüxũ tá nacugüe rü tá ínaca: “¿Tũxcũũ ya Tupana rü ngẽmaãcü namaxã nanangupetũxẽxẽ i nhaa naane rü daa tupauca ya taxũne?” nhanagürügü tá. ⁹Notürü ngẽma ngãxũga rü nhanagürü tá: “Rü ngẽma Iraéuanecũãxgü rü ngẽmaãcü nüxũ nangupetü erü nüxna nixĩgachi ya yimá norü Tupana ga norü oxĩgũxũ Eyítuanewa ínguxũxẽecü, rü tupananetagüwe narũxĩ rü nüxũ nicuãxũxũgü. Rü ngẽmacax ya Cori ya Tupana rü guxũma i nhaa chixexũ naxcax ínanguxẽxẽ” —nhanagürügü tá.

**Charumáuxũtagu inaxũane ga
Chabáanearü ãẽxgacü**

10 ¹Rü ngĩma ga Chabáanearü ãẽxgacü rü yexguma nüxũ naxĩnũgu ga nachiga ga Charumáu rü nhuxãcü Tupana mexũmaxã rü cuãxmaxã poraãcü nüxũ nax nangũxẽxũ, rü yemacax yéma ixũ nax guxchagũxũ ga oremaxã nüxna

yacãxaxũcax nax yemaacü nüxũ yaxũxũcax. ²Rü ngĩma rü meama ngaxãẽcü Yerucharẽũwa ingu namaxã ga muxũma ga camérugü ga pumáragũmaxã rü úirumaxã rü nutagü ga meruũgũmaxã ixãxwetaxũ. Rü yexguma Charumáuxũtawana nanguxgu rü guxũma ga yema nagu naxĩnüxũãcüma nüxna ica. ³Rü nüma ga Charumáu rü meama ngĩxũ nangãxũga ga guxũma ga yema nüxna nax nacãxaxũ, rü nataxuma ga wũxi ga ngearü ngãxũãxũ. ⁴⁻⁵Rü yexguma ngĩma ga yema Chabáanearü ãẽxgacü nüxũ ínũgu ga Charumáuarü cuãx rü nüxũ nadãxgux ga guma ãẽxgacũpata ga naxũxũne rü yema mexechixũ ga õnagü ga norü mechagu inumaxũ rü norü ngũxẽẽruũgüarü ucapugü rü norü puracũtanũxũgũchiru rü yema norü wíuarü baeruũgü rü yema muxũchixũ ga naxũnagü ga tupauca ga taxũnegu Tupanacax daixũ rü íguxũ, rü ngĩma rü poraãcü namaxã ibaĩxãchiãxẽ. ⁶Rü ãẽxgacü ga Charumáuxũ ngĩgürügü: —Yema chauchixũanewa nüxũ chaxĩnüxũ ga cuchiga rü curü cuãxchiga, rü aixcuma nixĩ. ⁷Rü nhuxmawaxi nixĩ ichayaxõxĩ erü nua chaxũ, rü chauxetũmaxã nüxũ chadau. Notürü yema nüxũ chaxĩnüxũ ga cuchiga, rü curü cuãxchiga ga chamaxã nüxũ yaxugũxũ, rü tama ngãxũwa nangu. Erü ngẽma curü cuãx, rü curü ngẽmaxũgü, rü yema nüxũ chaxĩnüxũarü yexeraxũchi nixĩ. ⁸Rü nhuxãcü ecax tataãẽgũxũ ya cuxmaxgü, rü nataãxẽgũxũ i ngẽma curü puracũtanũxũgü i guxũguma cuxũtawana ngẽxmagũxũ rü nüxũ ínũexũ nax

nhuxãcü cuax cuxû ngêxmaxû i
ngêxguma quidexaxgu! ⁹Rü
namecûmaxûchi ya Cori ya curü Tupana
ya cumaxã taãxêcü rü cuxû imucuchicü
nax Iraéuanecüãxgüarü ãêxgacü
quixixûcax. Rü yemaacü cuxû
ningucuchixêxê nax aixcuma meama
ngêma Iraéuanecüãxgûmaxã
icucuãxûcax, erü guxûguma poraãcü
pexû nangechaû —ngîgürügü. ¹⁰Rü
yemawena ga ngîma ga yema ãêxgacü
rü nüxna inana ga 3,960 quíru naguxû
ga úiru, rü muxûchixûma ga pumára rü
nutagü ga meruûwa mecü. Rü ûpaacü
rü taguma Iraéuanewa nangu ga
yexgumaepûx ga pumáragü ga yema
Chabáánearü ãêxgacü Charumáuna
naxûexpûx.

.....

²³Rü nüma ga ãêxgacü ga Charumáu
rü norü cuaxwa rü norü yemaxûgüwa rü
nüxû narüyexeramae ga guxûma ga
togü ga ãêxgacügü ga nhama ga
naanewa yexmagûxû. ²⁴Rü guxûma ga
duûxûgü rü nüxû nadaugüchaû rü nüxû
naxînuêchaû ga yema cuax ga Tupana
nüxna âxû.

.....

**Charumáu rü togü ga
nachixûanegüarü tupananetaxû
nicuaxûxû**

11 ^{1,2}Rü nüma ga Charumáu rü
Eyítuanecüãxarü ãêxgacü ga
Faraóûacûmaxã naxãmax. Rü
yexgumarûxû ta namaxã naxãmax ga
muxûma ga ngexûgü ga togü ga
nachixûanecüãx ixîgûxû ga
Moábitanûxû, rü Amóûtanûxû rü
Edóûtanûxû, rü Chidóûcüãxgü, rü

Etéutanûxû ga Cori ya Tupana
Iraéutanûxûgüna chuxuxû ga namaxã
nax yaxãmaxû, yerü ngürüächî ngêma
Iraéutanûxûgü rü tá ngêma ngexûgüarü
tupananetagüwe narûxî. Notürü nüma
ga Charumáu rü yema ngexûgûxû
nangêxê, rü yemacax namaxã
naxãmax. ³Rü nüxû nayexma ga 700
ga naxmaxûchi, rü nai ga 300 ga nge ga
ngîmaxã namaxmarecü. Rü yema
naxmaxgûgagu nixî ga Tupanana
yaxûgachixû ga Charumáu. ⁴Rü
yexguma marü yaxguãx yixîgu ga
Charumáu, rü yema naxmaxgü rü
nanatoôxêgü nax yemaacü
tupananetagüwe naxûxûcax. Rü tama
nanatü ga Dawírûxû aixcuma Cori ya
Tupanawe narûxû. ⁵Rü nüma ga
Charumáu rü Chidóûcüãxgüarü
tupananeta ga Atarúchixû nicuaxûxû.
Rü yexgumarûxû ta nüxû nicuaxûxû ga
Mícoû ga Amóûtanûxûgüarü tupananeta
ga buxe naxcax tûxû yagugûxû. ⁶Rü
yemaacü ga yema Charumáu ûxû rü
Cori ya Tupanapexewa tama name. Rü
tama nanatü ga Dawírûxû aixcuma Cori
ya Tupanaga naxînü. ⁷Rü yemacax ga
Charumáu, rü guma maxpûne ga
Yerucharéüarü léstewaama yexmanegu
nanaxü ga wûxi ga ngutaquexepataxû
naxcax ga Camú ga Moábianecüãxgüarü
tupananetachicûnaã ga buxe naxcax
tûxû yagugûxû. Rü yexgumarûxû ta
nanaxü naxcax ga Morúchi, ga
Amóûtanûxûgüarü
tupananetachicûnaã ga buxe naxcax
tûxû yagugûxû ta. ⁸Rü yemaacü ta
tûmacax nanaxü ga guxãma ga
naxmaxgü ga togü ga nachixûanecüãxgü
ixîgûxe nax pumára ítagutexegûcax

rü naxüna nax tadaixüçax naxçax ga tümaarü tupananetagü. ⁹⁻¹⁰Rü nüma ga Cori ya Iraéuanecüâxgüarü Tupana rü Charumáumaxã nanu yerü nüxna nixügachi, woo taxreexpüxcüna naxçax nax nangóxü, rü namaxã nüxü yaxuxü nax tama togü ga duüxügüarü tupananetachicünaxgüxü yacuaxüüxüçax. Notürü ga nüma ga Charumáu rü tama Cori ya Tupanaga naxüni. ¹¹Rü yemacax ga Cori ya Tupana rü Charumáuxü nhanagürü: —Nhuxma nax ngëmaäcü tama chauga cuxüniü rü tama cuyanguxëxü i ngëma yigümaxã ixunetaxü, rü ngëmacax marü tauxütama cunegüwa nangu nax nüxü guxüma i Iraéuanecüâxgüarü äëxgacügü yixüxüçax. Rü wüxi i curü ngüxëruüna tá chanaxã i nhaa Iraéuane. ¹²Notürü ngëma cunatü ga Dawígu nax charüxüniüxügagu, taxütáma nhuxmax cumaxyane cuxna chanayaxu i nhaa Iraéuane. Notürü cunena tá nixü ichanayaxuxü. ¹³Notürü taxütáma guxü i nhaa naane nüxna chayaxu. Rü wüxi i Iraéuanecüâxtücumümaxã tá ichanacuaxëxë i cune, erü cunatü ga Dawígu rü yima ñane ya Yerucharëü ya chama chayaxunegu charüxüni —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Nayu ga Charumáu

⁴²Rü nüma ga Charumáu rü 40 ga taunecügü nixü ga Iraéuanecüâxgümaxã inacüxü ga Yerucharëüwa. ⁴³Rü yexguma nayuxgu rü ñane ga Yerucharëüarü üye ga nanatü ga Dawígu äégaxügu nanataxgü. Rü

yemawena rü nane ga Robuáü nachicüxü äëxgacü nixü.

Nügü nitoye ga Iraéutanüxügü

12 ¹Rü nüma ga Charumáu nane ga Robuáü rü ñane ga Chiquéüwa naxü yerü guxüma ga Iraéuanecüâxgü yéma naxü nax yéma äëxgacüxü yangucuchixëëgüaxüçax. ²Notürü ga Nebáchi nane ga Yerubuáü ga üpaacü Charumáuçaxwa Eyítuanewa nhacü, rü yéma nüxü nacuéchiga nax äëxgacüxü yangucuchixü ga Robuáü. ³Rü Yerubuáüçax nangemagü ga namüçügü. Rü nüma rü Iraéuanecax natáegu rü guxüma ga Iraéuanecüâxgümaxã äëxgacü ga Robuáüxütawa naxü nax namaxã yadexagüxüçax. Rü nhanagürügü nüxü: ⁴—Gumá cunatü ga Charumáu rü poräcü taxü ga diëru toxütawa nayaxu. Rü nhuxmax i cuma rü tama tanaxwaxe i cunatürüxü quixü. Rü tanaxwaxe i toxü ícunaxixëxü i ngëma. Rü ngëxguma tomã cumecümagu rü toxü ícunaxixëëgu rü mea tomã icucuaxgux, rü tá cuga taxünie rü cuxü tapuracüe —nhanagürügü. ⁵Rü nüma ga Robuáü nanangäxüga rü nhanagürü: —Ípíxü rü tamaepüx i ngunexüguwena nua pexü! —nhanagürü. Rü nüma ga duüxügü rü nawoegu. ⁶Rü yexgumayane ga nüma ga äëxgacü ga Robuáü rü naxçax nangema ga yema ucuxëruügü ga nanatü ga Charumáuaxü puracüexü ga yexguma namaxüxgux. Rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacümaxã i choxü pexucuxëxü i pemax, rü nhuxäcü tá chanangäxügaxü i nhaa duüxügü?

—nhanagürü. 7Rü nümagü rü nanangãxũgü rü nhanagürügü: —Ngëxguma chi mea quixixgu namaxã i nhaa duũxũgü rü mexũ i dexamaxã cunangãxũgagu, rü nümagü rü guxũgutãma cuxmexwa nügü nangexmagũxëxë —nhanagürügü. 8Notürü ga Robuáũ rü tama yema nanatüarü ucuxëruũgüaxũ inaxĩnũ. Rü naxcax nangema ga yema namücügü ga wüxigu namaxã yaexũ rü nüxũ puracüexũ, rü nüxna naca rü nhanagürü: 9—¿Taxacümaxã i choxũ pexucuxëxũ i pemax? ¿Rü nhuxãcü tá chanangãxũgaxũ i nhaa duũxũgü i choxna cagũxũ nax namaxã íchanaxĩxëxũcax i ngëma diëru i natanüwa chayaxuxũ rü tama chaunatürüxũ poraãcü taxũ i diëru natanüwa chayaxuxũcax? —nhanagürü. 10Rü nümagü ga yema namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ rü nanangãxũgagü rü nhanagürügü: —Ngëma duũxũgü i cuxna cagũxũ nax tama cunatürüxũ taxũ i diëru natanüwa cuyaxuxũcax rü nhaãcü tá cunangãxũ: “Gumã chaunatü rü poraãcü pexũ namu, notürü i chama rü tá norü yexera poraãcü pexũ chamu. 11Rü aixcuma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü taxũ ga diëru petanüwa nayaxu notürü i chamax rü tá yexeraãcü taxũ i diëru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũmaxã pexũ nicuaxigü, notürü i chama rü tá cuaxiruxũ i férumaxã apexexũmaxã pexũ chicuaxigüxũ” —nhanagürügü nüxũ. 12Rü yema aëxgacü ga Robuáũ nüxũ ixuxũrũxũ, rü tamaepũx ga ngunexũ ngupetüguwena rü wenaxarü Robuáũcax natáegu ga Yerubuáũ

namaxã ga guxũma ga duũxũgü. 13Notürü nüma ga aëxgacü ga Robuáũ rü nanuãcüma nanangãxũ, rü tama naga naxĩnũ ga yema nanatüarü ucuxëruũgü ga yaexũ. 14Rü duũxũgümaxã nüxũ nixu ga yema ore ga namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ nüxũ ixugũxũ, rü nhanagürü: —Aixcuma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü taxũ ga diëru petanüwa nayaxuxũ notürü i chama rü tá yexeraãcü taxũ i diëru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũmaxã pexũ nicuaxigü, notürü i chama rü tá cuaxiruxũ i férumaxã apexexũmaxã pexũ chicuaxigüxũ —nhanagürü. 15Rü yemaacü ga nüma ga aëxgacü rü tama yema duũxũgüga naxĩnũ yerü woetama Cori ya Tupana rü yemaacü nayaxĩxëxë nax yanguxũcax ga norü ore ga Nebáchi nane ga Yerubuáũmaxã nüxũ yaxuxũ naaxwa ga norü orearü uruxũ ga Aía ga Chírucüãx. 16-17Rü yexguma yema duũxũgü nüxũ icuaxächitanügu nax nüma ga aëxgacü tama nayauxãxũ ga yema naxcax ínacagũxũ, rü inanaxügüe nax yaxaixchaxũ rü nhagũxũ: —Taxuwama tüxũ name i Dawí rü natanüxũgü. ¡Ngĩxã tachixũanecax tawoegu! ¡Rü Robuáũ rü natanüxũgüarü aëxgacü yixĩ rü tama i tóxrü! —nhagũxũ. Rü guxũma nawoegu. Rü yema Yudátanüxũxica yéma nayaxügü rü Robuáũxũ nayauxgü ga aëxgacü nax yixĩxũ. 18Rü nüma ga aëxgacü ga Robuáũ rü nanamu ga norü ngũxëeruxũ ga Aduráũ ga norü puracümaxã icuácü. Rü namaxã nüxũ nixu nax norü puracücax nangutaquexëxëxũcax ga yema Iraéuanecüãxgü ga tama naga ñnüechaũxũ. Notürü nüma ga yema

duũxũgũ rü nanueama rü nutamaxã
 Aduráũxũ nimaxgũ. Rü yexguma
 yemaxũ nacuaxgu ga ãẽxgacũ ga
 Robuáu rü paxa naweũ ga cowaru
 itúchigünegu nixüe rü Yerucharéũwa
 nanha. ¹⁹Rü yemaacũ ga yema togũ ga
 Iraéuanecũãxgũ rü nanue Robuáũmaxã
 rü guxũma ga Dawítanũũmaxã. Rü
 nhũxmax rü ta ngẽmaãcũ nixĩ. ²⁰Rü
 guxũma ga yema Iraéuanecũãxgũ ga
 tama Robuáuãga ãnuechaũxũ rü nüxũ
 nacuáchigagũ nax Eyítuanewa ne
 naxũxũ ga Yerubuáuũ. Rü yemacax ga
 yema duũxũgũ rü Yerubuáuũcax
 nangemagũ nax namaxã
 nangutaquexexũcax. Rü
 nayangucuchixẽẽgũ nax
 Iraéuanecũãxaru ãẽxgacũ yixĩxũcax. Rü
 guxũma ga yema duũxũgũ rü
 Yerubuáuũwe narũxĩ. Rü
 Yudátanũxũxicatama nixĩ ga
 naxwaxegũxũ ga Dawítaxa ga
 Robuáuũwe rüxixũ.

.....

**Yerubuáu rü Iraéuanecũãxgũxũ
 namu nax
 tupanenetachicũnaxgũxũ
 yacuaxũũgũxũcax**

²⁵Rü nüma ga Yerubuáuũ rü wenaxarũ
 nanamexẽxẽ ga guma ãane ga Chiquéũ
 ga Efraíarũ mǎxpũneanewa yexmane.
 Rü gumagu naxáchĩũ ga nüma ga
 ãẽxgacũ ga Yerubuáuũ. Rü guma Chiquéũ
 namexẽẽguwena rü nanamexẽxẽ ga
 guma ãane ga Penué. ²⁶Notürũ ga nüma
 ga Yerubuáuũ rü nhaxũgu narũxĩnũ:
 “Ngẽxguma taxũtáma chaxũãxẽgu, rü
 ngürüächĩ ngẽma Dawítanũxũ rü tá
 choxũ ínataxũchigũ nax

Iraéuanecũãxaru ãẽxgacũ chixĩxũ. ²⁷Rü
 ngẽxguma nhaa duũxũgũ Yerucharéũwa
 ãxgu nax tupauca ya taxũnegu Cori ya
 Tupanacax naxũnagũ yadaixũcax, rü
 ngürüächĩ tá Robuáuũ ya Yudáanearũ
 ãẽxgacũxũ nangechaũgũ, rü tá choxũ
 nimaxgũ, rü wena táxaru Robuáuũwe
 narũxĩ”, nhaxũgu narũxĩnũ ga
 Yerubuáuũ. ²⁸Rü norũ ucuxẽrũũgũna
 naca ga yemachiga. Rü yemawena ga
 nüma ga ãẽxgacũ ga Yerubuáuũ rü taxre
 ga wocaxacũ ga úirunaxcax naxũxẽxẽ rü
 duũxũgũxũ nhanagürũ: —Pemax, Pa
 Iraéuanecũãxgũx, rü wũxi i taxũ i
 guxchaxũ nixĩ nax Yerucharéũwa
 pexĩĩxũ nax ngẽma Tupanaxũ
 peyarũcuaxũũgũxũcax. Rü dũcax, nhaa
 wocaxacũchicũnaxgũ nixĩ i perũ
 tupanagũ ga Eyítuanewa pexũ ígaxũxũ
 —nhanagürũ. ²⁹Rü yexguma rü ãane ga
 Betéugu nanaxũ ga wũxi, rü yema to rü
 ãane ga Dáũgu nanaxũ. ³⁰Rü yemagagu
 nixĩ ga chixexũgu nayĩxixũ ga
 Iraéuanecũãxgũ. Rü yema duũxũgũ rü
 Betéuwa rü Dáũwa naxĩxũ nax yema
 wocaxacũchicũnaxgũxũ
 yanacuaxũũgũxũcax.

.....

**Wũxi ga Tupanaarũ orearũ uruxũ
 ga Yudáanewa ne úxũ rü poragaãcũ
 Yerubuáuũxũ naxucuxẽ**

13 ¹Rü yexguma Betéuwa
 Yerubuáuũ pumáratexẽ íguyane
 nawa ga ãmaregũarũ guchicaxũ, rü
 yéma nangu ga wũxi ga orearũ uruxũ ga
 Yudáanewa ne úxũ ga Cori ya Tupana
 yéma Yerubuáuũxũtawa muxũ. ²Rü Cori
 ya Tupana namuxũãcũma tagaãcũ yema
 ãmaregũarũ guchicaxũchiga nidexa rü

nhanagürü: —Pa ãmaregüarü Guchicaxũ, Pa ãmaregüarü Guchicaxũ, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Dawítanüxũwa tá nabu i wüxi i õxhana rü Yochía tá nixĩ i naéga. Rü nüma tá nixĩ i cuwa ínaguaxũ i ngêma tupanenetachicünaxãgüarü chacherdótegü i nhuxmax cuwa pumáratexê ígugüxũ. Rü ngêmaãcü duũxũgüchinaxã tá cuétüwa ínagu” —nhanagürü. ³Rü yematama ngunexũgu ga yema orearü uruxũ rü ãëxgacümaxã nüxũ nixu ga wüxi ga cuaxruxũ nax yemawa nüxũ nacuáxũcax nax aixcuma Tupanaarü ore yixĩxũ ga nüxũ yaxuxũ, rü nhanagürü: —Nhaa nixĩ i cuaxruxũ i Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ: “Rü nhaa ãmarearü guchicaxũ rü tá nangĩachi rü yima tanimuca ya naétüwa ngêxmacü rü tá nagüane” —nhanagürü. ⁴Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Yerubuáũ nüxũ ínügu ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxũ nüxũ ixuxũ nachiga ga yema ãmarearü guchicaxũ ga Betéuwa yexmaxũ, rü nüma ga Yerubuáũ rü nanu rü naxunagümexê rü norü purichíagüxũ namu rü nhanagürü: —¡Peyayaxu! —nhanagürü. Notürü guma naxmex ga naxunagüne rü namaxã nüxũ naxunetane rü yéma nayataitü rü marü taxuacüma narüxuechacüxũ. ⁵Rü yexgumatama ga yema ãmarearü guchicaxũ rü nangĩachi rü guma tanimuca ga naétüwa yexmacü rü nagüane yema Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ nüxũ ixuxũruxũ. Rü yemawa nangox nax aixcuma Tupana yixĩxũ ga namuxũ nax nüxũ yaxuxũcax ga yema ore. ⁶Rü yexguma ga nüma ga

ãëxgacü rü yema orearü uruũna naca rü nhanagürü: —Cuxũ chacaaxũ, rü ¡Cori ya curü Tupanana naca nax ngêmaãcü charümeméxũcax! —nhanagürü. Rü nüma ga orearü uruxũ rü Cori ya Tupanana naca, rü yemaacü narümemex ga guma ãëxgacü, rü noxrirüütama nixĩ. ⁷Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü rü yema orearü uruũxũ nhanagürü: —¡Ngĩxã rü chawe rüxũ i chauchiũwa nax ngêma íraxũ cungóxũcax! Rü tá wüxi i ãmare cuxna chaxã —nhanagürü. ⁸Notürü nüma ga orearü uruxũ rü ãëxgacüxũ nangãxũga rü nhanagürü: —Woo chi norü ngãxũ i curü ngêmaxũgü i cuchiũwa ngêxmagüxũ choxna cuxãxgu, rü taxüchima cuwe charüxũ, rü taxüchima chachibü, rü taxüchima chaxaxe i nhaa nachicawa. ⁹Yerü yemaacü choxũ namu ga Cori ya Tupana. Rü nhanagürü choxũ: “¡Taxütama cuchibü rü taxütama cuxaxe rü taxütama ngêma nama i noxri nagu quixũxũgu cutáegu!” nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga yema orearü uruxũ rü to ga namagu natáegu nax tama yema nama ga noxri Betéuwa nagu ne naxũxũgu natáeguxũcax. ¹¹Rü yexguma rü Betéugu naxãchiũ ga wüxi ga orearü uruxũ ga marü yaci. Rü guma nanegü rü namaxã nüxũ nixugüe ga guxũma ga yéma Betéuwa naxũxũ ga guma orearü uruxũ ga Yudáanecüãx. Rü yexgumarüxũ ta nanatümaxã nüxũ nixugüe ga yema ore ga ãëxgacü nüxũ ixuxũ. ¹²Rü tümax ga nanatü rü tümanegüna taca rü nhatagürü: —¿Ngexürüxũ i namagu natáeguxũ? —nhatagürü. Rü nüma ga tümanegü rü tümamaxã nüxũ nixugüe ga yema nama

ga nagu natáeguxũ ga guma orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx. ¹³Rũ yexguma ga nũma ga orearũ uruxũ rũ nanegũxũ nhanagũrũ: —¡Paxa chauxcax penaxũxmawẽex i chorũ búru! —nhanagũrũ. Rũ nũmagũ rũ nanamexẽẽgũ ga yema búru, rũ yematau natonagũ ga nanatũ. ¹⁴Rũ nũma rũ gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãxwe nangẽ. Rũ nũxũ inayangau nax wũxi ga carabáyutũũwa natoxũ. Rũ nũxna naca rũ nhanagũrũ: —¿Cuma quixĩxũ i orearũ uruxũ i Yudáanewa ne cuxũxũ? —nhanagũrũ. Rũ nũma nanangãxũga rũ nhanagũrũ: —Chama chixĩ —nhanagũrũ. ¹⁵Rũ yexguma ga gumá orearũ uruxũ ga yacũ rũ nhanagũrũ nũxũ: —¡Ngĩã chauchiũwa taxĩ nax ngẽma ichibũexũcax! —nhanagũrũ. ¹⁶Notũrũ nũma ga gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx rũ nanangãxũga rũ nhanagũrũ: —Taxuacũma cuxũ íchixũmũcũ rũ taxuacũ cuchiũgu chaxũcu, rũ taxuacũma chachibũ rũ taxuacũma chaxaxe i nhaa nachicawa. ¹⁷Erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ meama chamaxã nũxũ nixu nax tama nua chachibũxũcax rũ chaxaxexũcax rũ tama ngẽma nama ga noxri nagu chixũxũgu chatáeguxũcax —nhanagũrũ. ¹⁸Notũrũ nũma ga guma yacũ ga orearũ uruxũ rũ nhanagũrũ: —Chama rũ ta cuxrũxũ orearũ uruxũ chixĩ. Rũ Cori ya Tupanaarũ orearũ ngeruxũ i dauxũcũãx choxũ namu nax chauchiũwa cuxũ chagaxũcax rũ ngẽma cuxũ nax chachibũxẽẽxũcax, rũ cuxũ nax chaxaxexẽẽxũcax —nhanagũrũ. Notũrũ doramare nixĩ ga yema nũxũ yaxuxũ ga

guma orearũ uruxũ ga yacũ. ¹⁹Rũ yexguma ga gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx rũ dũxwa nawe narũxũ rũ nachiũwa nayachibũ rũ nayaxaxe. ²⁰Rũ yexguma nũgũmaxã mechawa natogũgu ga guma taxre rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ guma yacũ ga orearũ uruũmaxã nidexa. ²¹⁻²²Rũ nũma rũ tagaãcũ gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãxũ nhanagũrũ: —Nũma ya Cori ya Tupana rũ cumaxã nũxũ nixu rũ ngẽma tama naga nax cuxĩnũxũ ga yema cuxũ namuxũwa, rũ cugũ nax cutáeguxũ nax cuchibũxũcax rũ cuxaxexũcax i ngextá Cori ya Tupana tama cuxũ ínaxwaxexũwa, rũ ngẽmagagu rũ taxũtáma curũ oxigũ ítaxgũxũgu cutax —nhanagũrũ. ²³Rũ yexguma marũ chibũwa rũ axewa yanguxgu ga guma orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx, rũ nũma ga orearũ uruxũ ga yacũ rũ nũxũ nanamexẽẽ ga norũ búru. ²⁴Rũ nũma ga gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx rũ ínixũ. Notũrũ namagu nũxũ nangau ga wũxi ga ai rũ yexma nayamax. Rũ yema naxũne rũ namagu naxũ. Rũ yema búru rũ yema ai rũ naxũtagu narũcho ga yema naxũne. ²⁵Rũ yexgumayane yẽma nachopetũ ga nhuxre ga duũxũgũ rũ nũxũ nadaugũ ga naxũne ga namagu úxũ rũ yema ai ga naxũnexũtagu irũxãxũ. Rũ yexguma guma ñane ga guma orearũ uruxũ ga yacũ nagu pexũnewa nangugũgu ga yema duũxũgũ, rũ nũxũ nixuchigagũ ga yema nũxũ nadaugũxũ. ²⁶Rũ yexguma guma orearũ uruxũ ga yacũ nũxũ nacuxgu ga gumá nax yixĩxũ ga gumá orearũ uruũxũ ga natáeguxẽẽacũ, rũ aita naxũ rũ nhanagũrũ: —Yimá yixĩxũ

ya yimá orearü uruxũ ya tama Cori ya Tupanaga ñücü. Rü ngẽmacax i nũma ya Cori ya Tupana rü wüxi i ai napexegu namu nax ngẽmaãcü nagu nawagüxcax rü yamáaxücax, yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũácüma —nhanagürü. ²⁷Rü yexgumatama nanegüxũ namu ga naxcax nax namexẽẽgüaxücax ga wüxi ga búru. Rü nüma ga nanegü rü naxcax nanamexẽẽgü. ²⁸Rü yexguma ga guma orearü uruxũ ga yacü rü ñayadau. Rü yexma namagu nüxũ nayangau ga naxũne rü yema búru rü yema ai ga yema naxũnexütagu írúchoxũ. Rü nüma ga ai rü tama yema naxũnexũ nangõx rü tama tüxũ nimax ga guxema búru. ²⁹Rü yexguma ga nüma ga orearü uruxũ ga yacü rü gumá orearü uruxũ ga Yudáanecüãxũne nangenagü rü búrutagu nanaxũnagü. Rü norü ñanewa nanange nax naxcax naxaxuxücax rü inatáaxücax. ³⁰Rü nüma naxüxũ ga naxmaxũgu nayaxücuchi ga naxũne. Rü naxcax naxaxu rü nhanagürü: —Poraãcü cuxcax changechaũ, Pa Chauenexẽ —nhanagürü. ³¹Rü yexguma marü yexma yaxücuchiãguwena, rü nanegüxũ nhanagürü: —Ngẽxguma chama chayuxgu ¡rü ngẽma naxmaxũ i ngẽma Tupanaarü orearü uruxũ nagu chixücuchixũgu tátama choxũ pixücuchi! ¡Rü yima chauxchinaãgü rü naxchinaãxütagu tátama penanu! ³²Erü aixcuma tá ningu i guxũma ga yema Cori ya Tupana nüxũ nüxũ ixuxẽẽxũ nachiga i ngẽma tupanetanetaarü ãmarearü guchicaxũ i Betéuwa ngẽxmaxũ, rü nachiga i guxũma i ngẽma togü i ãmarearü guchicaxũ i

Chamáriaanecüãxarü ñanegüwa ngẽxmagüxũ —nhanagürü. ³³Rü woo yemaacü Tupana nüxũ nax nüxũ dauxẽẽxũ, rü nüma ga ãẽxgacü ga Yerubuãü rü tama nüxũ narüxo ga yema chixexũ ga nagu naxĩnũxũ. Rü wenaxarü duũxũgüxũ naxuneta ga chacherdóte nax yixĩgüxcax nawa ga guma ngutaquexepataxũ ya norü tupanetanetachicünaãcax ixĩgüne. Rü guxema tüxũ nangúchaũxe, rü nüma ga Yerubuãü rü chíxũmaxã tüxũ nabaeru, rü chacherdótexũ tüxũ ningucuchixẽẽ nawa ga guma ngutaquexepataũgü. ³⁴Rü yema Yerubuãü üxũgagu nixĩ ga chixexũgu nayixũ ga nataagü rü yanaxoxũ ga guxũma.

.....

14 ²⁰Rü nüma ga Yerubuãü rü 22 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ ga Iraéuanewa. Rü yexguma nayuxguwena rü nane ga Nadábi rü nachicüxü nixücu nax ãẽxgacü yixĩxücax.

Yudáanearü ãẽxgacü ga Robuáũchiga

²¹Rü yoxni ga Yudáanewa rü Charumáu nane ga Robuáũ nixĩ ga ãẽxgacü ixĩcü. Rü nüma rü nüxũ nayexma ga 41 ga taunecü ga yexguma yaxücuxgu nax ãẽxgacü yixĩxũ. Rü 17 ga taunecü nixĩ ga ãẽxgacü yixĩxũ ga Yerucharéũwa. Rü guma ñane nixĩ ga Tupana nüxũ unetane natanüwa ga guxũma ga Iraéuanearü ñanegü nax gumawa nayexmaxücax ga napata. Rü Robuáũ naé rü wüxi ga Amóütanüxũ iyixĩ rü Naáma nixĩ ga ngíéga. ²²Notürü ga yema Robuáũ üxũ, rü poraãcü nachixexüchi ga Tupanapexewa. Rü

yema norü chixexũgü ga naxüxũ, rü guxũma ga norü oxigüarü chixexũgüarü yexera nachixe ga Tupanapexewa.

²³Yerü nümagü ga duũxũgü rü norü tupanetachicünaxãcax nanaxü ga norü cuaxüũchicagü. Rü wüxichigü ga maxpúnewa rü wüxichigü ga nai ga itaetaxütüüwa nanatogüxêxê ga nutagü rü naixpútagü nax yemaxũ yacuaxüũgüxũcax. ²⁴Rü guxũma ga yema nachixũanewa rü nügürüütama yatüxũ rü ngexũ nügümaxã namaxê. Rü yema duũxũgü ga Yudátanüxũ rü guxũ ga chixexũ naxügü naxrüxũ ga yema nachixũanegü ga tama Tupanaxũ cuaxgüxũ ga nüma ga Cori ya Tupana Iraéuanecüãxgüpexewa íwoxüxũ.

.....

³⁰Rü guxũguma nügü nadaiecha ga Robuáũ rü Yerubuáũ. ³¹Rü yexguma nayuxgu ga Robuáũ, rü ñane ga Yerucharéũga natax tûmatanügu ga norü oxigü. Rü nachicüxü âêxgacüxũ ningucuchi ga nane ga Abiá.

Abiá rü Yudáanewa âêxgacü nixĩ

15 ¹Rü Abiá inanaxügü ga âêxgacü nax yixixũ ga Yudáanewa ga yexguma Yerubuáũ ga Nadábi nane marü 18 ga taunecü âêxgacü yixixgu ga Iraéuanewa. ²Rü tamaepüx ga taunecü nixĩ ga Yerucharéũga âêxgacü nax yixixũ. Rü guxema naé rü Maáca nixĩ ga tûmaéga. Rü tûma rü Abicharáũacü tixĩ. ³Rü nüma ga Abiá rü yematama nanatü üxũ ga chixexũ naxü rü tama aixcuma Cori ya norü Tupanaga naxĩnü. Rü tama guma norü oxi ga Dawí ga meama Tupanacax maxücürüxũ nixĩ.

.....

Nadábi rü Iraéuanewa âêxgacü nixĩ

²⁵Rü yexguma marü taxre ga taunecü âêxgacü yixixgu ga Ácha ga Yudáanewa, rü nüma ga Nadábi ga Yerubuáũ nane rü yexwaca inanaxügü ga âêxgacü nax yixixũ ga Iraéuanewa. Rü taxretama ga taunecü âêxgacü nixĩ ga yéma. ²⁶Notürü yema naxüxũ ga nüma ga Nadábi, rü poraãcü nachixe ga Tupanapexewa. Rü yematama chixexũgü ga nanatü üxũ naxü. Rü muxũma ga tupanetachicünaxãgüxũ nicuaxüxũ. Rü yemaacü poraãcü chixexũgu Iraéuanecüãxgüxũ nayixêxê. ²⁷Notürü ga Baácha ga Aía nane ga Ichacátanüxũ ixicü rü bexma natanüxüxũ nanataquexê nax Nadábixũ yamaxgüxũcax. Rü Firitéutanüxũgüarü ñane ga Yibetóũgu Nadábixũ nimaxgü, ga yexguma nüma ga Nadábi guma ñanexũ ínachoeguãchiyane namaxã ga guxũma ga Iraéuanecüãxgüarü churaragü. ²⁸Rü nüma ga Baácha rü Nadábixũ nimax ga yexguma Ácha marü tamaepüx ga taunecü âêxgacü ixixgu ga Yudáanewa. Rü Nadábichicüxü âêxgacü nixĩ. ²⁹Rü yexguma noxritama yangucuchigu ga Baácha nax âêxgacü yixixũ rü tüxũ nadai ga guxãma ga Yerubuáũtanüxũ. Rü yema Cori ya Tupana norü orearü uruxũ ga Aía ga Chírucüãxwa nüxũ yaxuxürüxũ, rü nüma ga Baácha rü guxũma ga Yerubuáũtanüxũ tüxũ nadai rü tüxũ naguxêxê. Rü taxúema tüxũ ínayaxüxêxê. ³⁰Rü yemaacü nangupetü nagagu ga yema Yerubuáũ üxũ ga chixexũ. Rü yema norü pecádugagu nixĩ ga chixexũgu nayixũ ga Iraéuanecüãxgü

rü norü Cori ya Tupanaxũ nanuxẽẽgũxũ.
³¹Rü guxũma ga yema Nadábi üxũ i
 tama nua ngóxũ, rü ngẽma popera i
 Iraéuanecüãxgüarü ãẽxgacügüchiga
 ixümatüxũgu naxümatü. ³²Rü gumá
 Yudáarü ãẽxgacü ga Ácha, rü gumá
 Iraéuanecüãxarü ãẽxgacü ga Baácha rü
 nügü nadaiecha. ³³Rü yexguma
 tamaepüx ga taunecü ãẽxgacü yixĩxgu
 ga Ácha ga Yudáanewa, rü nüma ga
 Baácha ga Aía nane rü yexwaca
 ningucuchi ga Tíchwawa nax
 Iraéuanecüãxarü ãẽxgacü yixĩxũcax. Rü
 24 ga taunecü ãẽxgacü nixĩ. ³⁴Notürü
 yema Baácha üxũ rü poraãcü nachixe ga
 Cori ya Tupanapexewa. Yerü nanaxü ga
 yematama chixexũ ga Yerubúãü
 Iraéuanecüãxgũxũ nagu nayixixẽẽxũ, rü
 muxũma ga tupananetachicünaxãgũxũ
 nicuaxüxũ.

Acábi rü Iraéuanewa ãẽxgacü nixĩ

16 ²⁹Rü yexguma 38 ga taunecü
 ãẽxgacü yixĩxgu ga Ácha ga
 Yudáanewa rü Acábi ga Ôüri nane rü
 yexwaca ningucuchi ga ãẽxgacü nax
 yixĩxũ ga Iraéuanewa. Rü 22 ga taunecü
 ãẽxgacü nixĩ ga Iraéuanewa. Rü ãane ga
 Chamáriawa nixĩ ga nayexmaxũ.
³⁰Notürü poraãcüxüchima nachixe ga
 norü maxũ ga Cori ya Tupanapexewa.
 Rü yema nüxíra ãẽxgacügü ixigũxũarü
 yexera poraãcü chixexũ naxü. ³¹Rü
 yematama chixexũgü ga Yerubúãü ga
 Nabáx nane üxũ naxü. Rü naétü rü
 Yechabé ga Chidóüarü ãẽxgacü ga
 Ebaáxacümaxã naxãxmax. Rü düxwa
 ngĩgagu nawa nangu ga norü
 tupananeta ga Baáxũ nax yacuaxüxũxũ.

³²Rü ãane ga Chamáriagu Baáçax
 nanaxü ga wüxi ga ngutaquẽxepataxũ
 rü wüxi ga ãmarearü guchicaxũ. ³³Rü
 yexgumarüxũ ta Chamáriawa nanaxü ga
 tupananeta ga Achérachicünaxã. Rü
 yemamaxã poraãcü Cori ya
 Iraéuanecüãxgüarü Tupanaxũ nanuxẽẽ,
 guxũ ga yema nüxíraxũxũ ga
 Iraéuanecüãxgüarü ãẽxgacügüarü
 yexera.

**Ería nanaxunagü rü tá nax
 yapagüanexũ**

17 ¹Rü nüma ga Tupanaarü orearü
 uruxũ ga Ería, ga Yiriáyiarü
 naanewa yexmane ga ãane ga Tibécüãx,
 rü Acábixü nhanagürü: —Yimá nüxũ
 chapuracücü ya Cori ya
 Iraéuanecüãxgüarü Tupanaégagu
 cumaxã nüxũ chixu, rü dama taunecügu
 rü tagutáma napu rü bai tá i cherena
 nax rünguxũ nhuxmatáta chama wena
 nüxũ chixu —nhanagürü. ²Rü yemaçax
 ga Cori ya Tupana rü Eríaxũ nhanagürü:
³⁻⁴—¡Inaxüxü i nua rü üaxcü ne
 üxüwaama naxü! ¡Rü natü i Yurdáüarü
 léstewaama ngẽxmaxũ i natüxaciü i
 Queríchigu yarüçux! Rü ngẽma
 natüxaciüwa tá cuxaxe rü
 nangurucuraxüxũ tá chamu nax ngẽma
 cuxũ nangewemügüxũcax —nhanagürü.
⁵Rü nüma ga Ería rü nanaxü ga yema
 Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. Rü
 natü ga Yurdáüarü léstewaama naxü, rü
 yema natüxaciü ga Queríchixütawa
 nayayexma. ⁶Rü nümagü ga
 nangurucuraxüxũ rü paxmama rü
 yáuanecü poü rü namachi Eríacax yéma
 nangegüxũ. Rü yema natüxaciüwa

naxaxe ga Ería. ⁷Notürü marü nhuxre ga ngunexü ngupetüxgux rü yema natüxacü rü nipa yerü taguma napu ga yema nachixüanewa.

**Ería rü yutecü ga ñane ga
Charépaciãx**

⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: ⁹—¡Ñane ya Charépa ya Chidóüanewa ngexmanewa naxü, rü ngëxma yarüxãüx rü ngëxma nape! Rü marü ngîxü chamu i wüxi i yutecü i ngëxma ãchiücü nax cuxü nachibüxëëxüçax —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Ería rü inaxüãchi, rü ñane ga Charépawa naxü. Rü yexguma guma ñanearü üüchiwa nanguxgu, rü yéma ngîxü nadau ga wüxi ga yutecü ga yéma üxiüwa ücü. Rü ngîxcax naca rü nhanagürü ngîxü: —¿Taxüchima cuxü name i wüxi i axepáxügu dexá choxü nuata cunge nax chaxaxexüçax? —nhanagürü. ¹¹Rü yemataãx marü yéma nangeagu, rü nüma ga Ería rü wenaxarü ngîxna naca, rü nhanagürü ngîxü: —¿Tauchi cuxü name ega wüxichipexe ta i poü nua choxü cunxexgu? —nhanagürü. ¹²Notürü ga ngîma rü inangãxüga rü ngîgürügü: —Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxü chixu rü choxü nataxuma i poü. Rü wüximexëäcu i trígutëxëxicatama choxü nangexma ya wüxi ya tûxüwa, rü íxraxü i chíxü i naxchiüwa. Rü ngëmacax nixi i üxüta chayayaxuxü nax íxraxü i poü chaxüxüçax nüxü ya chaune rü chaugüçax rü ngëmawena rü taiyamaxã tá tayue —ngîgürügü. ¹³Rü nüma ga Ería rü ngîxü nangãxüga rü nhanagürü: —¡Taxuçaxma cumuü! ¡Rü cü yaxü i

ngëma nüxü quixuxü! Notürü i ngëma curü trígutëxe i cuxü ngëxmaxüwa ¡rü choxü naxixíra i wüxi i íxraxü i poü i maixcuraxü rü nua choxü nange, rü ngëmawena rü cugüaxü rü cuneaxü naxü! ¹⁴Erü nüma ya Cori ya Iraéuanecüãxarü Tupana, rü nüxü nixu rü ngëma curü trígutëxe i tûxüwa ngëxmaxü rü ngëma curü chíxü i naxchiüwa ngëxmaxü rü tagutáma nagux, rü nhuxmatáta Cori ya Tupana nhama i naanegu napuxëëx —nhanagürü. ¹⁵Rü ngîma ga yema yutecü rü iyaxü rü inaxü ga yema Ería ngîmaxã nüxü ixuxü. Rü yemaacü ga ngîma rü ngîne rü Ería rü muxüma ga ngunexügüçax naxãwemügü. ¹⁶Rü taguma nagux ga trígutëxe ga tûxüwa rü yema chíxü ga naxchiüwa yema Cori ya Tupana Eríawa nüxü yaxuxürüxü. ¹⁷Notürü wüxi ga ngunexügu rü nidaxawe ga yema yutecü ngîne rü nayu. ¹⁸Rü yexguma ga ngîma ga yema yutecü rü Eríaxü ngîgürügü: —¿Taxacü chamaxã cuxü Pa Tupanaarü Orearü Ngeruxüx? ¿Rü nua cuxü nax choxna nüxü cucuaxãchixëëxü i chorü chixexügü rü ngëmagagu cunayuxëëxü ya chaune? —ngîgürügü. ¹⁹Rü nüma ga Ería ngîxü nangãxüga rü nhanagürü: —¡Nua namu ya cune! —nhanagürü. Rü yema yutecüxünewa nanaganagü, rü yema ucapu ga nugu napexügu nanagacuchi, rü norü pechicaxügu nayacaxëë. ²⁰Rü yemawena ga Ería rü tagaäcü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Cori ya Chorü Tupanax ¿rü ngúxü tá ëxna ngîxü quingexëë i nhaa yutecü i ngîchiügu chapecü, rü ngëmacax cunayuxëëxü ya

ngĩne? —nhanagürü. ²¹Rü yexgumatama ga Ería rü tamaepüxcüna guxema buxeétü nayarünhuächí rü tagaäcü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, rü cuxü chacaaxü nax wena cunamaxêxüçax i nhaa buxü —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü naxĩnü ga Ería nüxü nacaaxüxü. Rü wenaxarü tüxü namaxêxê ga guxema buxe. ²³Rü yexgumatama ga Ería rü tüxü naganagü ga guxema buxe rü yema ínapexüwa tûmamaxã ínarüxĩ rü ípatachiü ga nhaxtüguxüwa tüxü naga. Rü tûmaéna tüxü nayamu, rü ngĩxü nhanagürü: —¡Düçax, nüxü nadau ya cune rü namaxü! —nhanagürü. ²⁴Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxüga rü ngĩgürügü: —Nhuxmawaxi nixĩ i meama nüxü chachuaxü i Tupanaarü duüxü nax quixixü rü ngêma nüxü quixuxü rü Cori ya Tupanawa ne naxüxü —ngĩgürügü.

**Ería rü wenaxarü äëxgacü ga
Acábixütawa naxü**

18 ¹Rü yema ngunexügü rü nigúetanü. Rü tamaepüx ga taunecüguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríamaxã nidexa rü nhanagürü: —¡Äëxgacü ya Acábixütawa naxü rü namaxã nüxü yarüxu rü nhama i naanegu tá chanapuxêxê! —nhanagürü. ²Rü nüma ga Ería rü inaxüächí nax Acábimaxã nüxü yanaxuxüçax. Rü yexguma rü poraäcü nangux ga taiya ga Chamáriaanewa. ³Rü nüma ga Acábi rü naxçax naca ga norü ngüxêeruxü ga Obayía ga aixcuma Cori ya Tupanaxü ngechaüxü. ⁴Rü nüma ga Obayía nixĩ ga

naétüwa nachogüxü ga 100 ga Tupanaarü orearü uruügü ga yexguma Acábi naxmax ga Yechabé nadaixchaügu. Rü nüma ga Obayía rü taxretücumü ga 50 gu nayatoye rü nhuxüchi taxre ga äxmaxügu nayacuxgü rü yéma nayaxüwemüäxü. ⁵Rü yexguma namawa nayexmayane ga Ería, rü nüma ga äëxgacü ga Acábi rü Obayíaxü nhanagürü: —¡Ngĩxã, rü guxüma i nhaa tachixüanegu tanaxiane i guxüma i natügüwa rü natüxacügüwa nax naxçax idauxüçax ya maxê naxçax i tórü búrugü nax ngêmaäcü tama nayuxüçax rü taguma tüxü nataxuxüçax! —nhanagürü. ⁶Rü yemaacü ga Acábi rü Obayía rü nügümaxã nüxü nixu nax toxnamana naxüxü ga Acábi rü toxnamana ga Obayía nax naxçax nadaugüxüçax ga dexá rü maxê. ⁷Rü yexguma namawa naxüxgu ga Obayía rü Eríaxü yexma nangau. Rü yexguma nüxü yacuaxächigu nax Ería yixixü rü napexegu nayangücuchi rü nhanagürü: —¿Ëxna cuma quixixü, Pa Chorü Cori, Pa Eríax? —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Ería rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Ngü, chama chixĩ. ¡Rü paxa curü corimaxã nüxü yarüxu rü nua changexma! —nhanagürü.

.....

¹⁶Rü yexguma ga Obayía rü Acábimaxã nüxü nayarüxu nax Ería yéma nguxü, rü nüma ga Acábi rü yéma naxü nax Eríaxü íyadauxüçax. ¹⁷Rü yexguma Eríaxü nadaxgux rü nhanagürü: —¿Cuma êxna quixĩ i ngêma yatü i Iraéuanecüäxgüçax chixexü ícunguxêxü? —nhanagürü. ¹⁸Rü nüma ga Ería nanangãxüga rü nhanagürü: —Tama chaugagu nixĩ i ngêma guxchaxü i ngupetüxü i nua Iraéuanewa. Rü cuma

rü curü duũxũgũgagu nixĩ i ngẽma
ngupetũxũ, erũ tama naga pexĩnũe i
ngẽma Cori ya Tupanaarũ mugũ rü
Baáchicũnaxãgũxũ pecuaxũxũgũ. ¹⁹¡Rü
nhuxmax rü curü duũxũgũxũ namu nax
maxpũne ya Carmérugu
nangutaquexegũxũcax i guxũma i
Iraéuanecũãxgũ namaxã i ngẽma 450 i
Baáarũ orearũ uruũgũ rü 400 i Achéaraarũ
orearũ uruũgũ i Yechabémexẽwa
ngẽxmagũxũ rü nüxũ rüngũxẽẽxũ!
—nhanagürü ga Ería.

Ería rü Baáarũ orearũ uruũgũ

²⁰Rü yexguma ga Acábi rü guxũma ga
Iraéuanecũãxgũcax nangema, rü
nanangutaquexexẽẽ ga yema orearũ
uruũgũ ga maxpũne ga Carmérugu. ²¹Rü
yexguma ga nüma ga Ería rü guxũma ga
duũxũgũmaxã nidexa rü nhanagürü:
—¿Nhuxguxüratáta i pemax i nüxũ
perũxoexũ nax taxre i ñũgu
perũxĩnũexũ? Rü ngẽxguma Cori ya
Tupana rü aixcuma Tupana yixĩxgu ¡rü
nawe perũxĩ! Rü ega Baá yixĩxgu ¡rü
ngẽmawe perũxĩ! —nhanagürü. Rü
nüma ga duũxũgũ rü taxuxũmaama
nanangãxũgagũ. ²²Rü nüma ga Ería rü
nidexachigũama rü nhanagürü:
—Chaxicatama chixĩ i Cori ya
Tupanaarũ orearũ uruxũ i íchayaxũxũ rü
chamaxũxũ. Notürü ngẽma Baáarũ
orearũ uruũgũ rü 450 nixĩ. ²³Rü
nhuxmax rü name nixĩ i taxre i
wocaxacũ nua pega. Rü nümagũ i
Baáarũ orearũ uruũgũ rü tá nayayauxgũ
i wũxi. Rü ãgũmũcũgu tá inanachexcu.
Rü ngẽmaãcũ üxütanũétũgu tá nananugũ
i ngẽma namachi i Baáarũ ãmarearũ
guchicaxũwa, notürü taxütáma

nayanaixẽxẽ ya üxü. Rü ngẽxgumarũxũ
tá ta i chamax rü chanamexẽxẽ i ngẽma
to i wocaxacũ rü üxüetũgu tá
chananugũmachi, notürü taxütáma
chayanaixẽxẽ ya yima üxü. ²⁴Rü
ngẽmawena i pema rü tá perü tupanana
pecagüe, rü chama rü tá Cori ya
Tupanana chaca. Rü yimá üxũmaxã tüxũ
ngãxũgacũ, rü yimá tá nixĩ ya aixcuma
Tupana ixĩcũ —nhanagürü. Rü guxũma
ga duũxũgũ nanangãxũgagũ rü
nhanagürügũ: —Mexũma nixĩ i ngẽma
ñnü —nhanagürügũ. ²⁵Rü nhuxũchi ga
Ería rü yema Baáarũ orearũ uruũgũxũ
nhanagürü: —¡Ngexũrüüxũ i nhaa
wocaxacũ peyaxu rü pexíra penamexẽxẽ,
erũ pemu i pemax! ¡Rü nhuxũchi perü
tupanana peca notürü taxütáma nawa
penangixichi! —nhanagürü. ²⁶Rü
yemaacũ ga nümagũ rü nayayauxgũ ga
yema wocaxacũ ga nüxna namugũxũ. Rü
nanamexẽẽgũ rü paxmamacürüwa
inanaxügüe ga norü tupana ga Baána
nax nacagüexũ rü nhuxmata tocuchiwa
nangu. Rü nhanagürügũ: —¡Toxũ
nangãxũga Pa Baáx! —nhanagürügũ. Rü
yema ãmarearũ guchicaxũ ga
naxügũxũxũ íniyuxeguächitanücũxü,
notürü nataxuma ga taxacũ ga
nangãxũgũxũ. ²⁷Rü yexguma tocuchiwa
nanguxgu, rü nüma ga Ería rü yema
Baáarũ orearũ uruũgũgu nidauxcũraxũ
rü nhanagürü: —¡Yexera poraãcũ
pexáixcha! Erü ngẽma perü tupana rü
ngürüächi i puracũgu narũxãũx, rüexna
nayawoxex, rüexna ãñewa naxü,
rüexna ngürüächi ínape rü name nixĩ i
ípenabajxgu —nhanagürü. ²⁸Rü nümagũ
rü nayadaxẽxẽ ga nax yaxáixchaxũ. Rü
cũxchimaxã nügũ niwítũchacüügũ rü

nügü inapaiaxũnegü, yerü yema nixĩ ga nacũmagü ga naxügüũxũ, nhũxmata naduegümüxũnegü. ²⁹Rü tocuchiwa nangu rü nümagü rü inayadaxẽẽgü ga nax yaxáixchaechaxũ rü nax nayuxtanũxũxũ, rü yemaacü nayáuanexũgũmare, notürü taxuxũma nanangãxũ rü bai ga wüxi ga naga ga nüxũ naxĩnüexũ. Rü düxwa orawa nangu nax Ería Tupanaçax yamáxũ ga yema to ga wocaxacü. ³⁰Rü yexguma ga Ería rü guxũma ga duũxũgũxũ nhanagürü: —¡Númamaxũra pexĩ! —nhanagürü. Rü guxũma ga duũxũgü rü naxũtawaama naxĩ. Rü nüma ga Ería rü nanamexẽxẽ ga yema Tupanaarü âmarearü guchicaxũ ga rüngutaũxũ. ³¹Rü nanayauxpüta ga 12 ga nuta naexpũx ga nanegü ga Yacú ga Iraéuanegu áégacü. ³²Rü guma nutagũmaxã nanaxü ga Cori ya Tupanaarü âmarearü guchicaxũ. Rü yemawena rü ínanacaegu ga yema âmarearü guchicaxũ rü 20 ga lítuxãcu ga nanetũchire nagu mexũ nixĩ ga norü taxmachatẽxe. ³³Rü yemawena rü mea inananu ga üxü. Rü ágũmücũgu tũxũ inachexcu ga guxema wocaxacü, rü yema üxiétũgu tũxũ nanugũmachi. ³⁴Rü nhũxũchi nhanagürü: —¡Ágũmücü i tũxũ ngĩxũ pixügũãcu dexámamaxã rü ngẽma namachiétũgu rü ngẽma üxiétũgu ngĩxũ pebagũãcu! —nhanagürü. Rü yemaacü nanaxügü ga duũxũgü. Rü wena nanamu nax yemaacü naxügũãxũçax. Rü norü tamaepũxcũna wena nanamu nax yexma ngĩxũ nabagũãcuxũçax ga tũxũ. Rü yemaacü nanaxügü ga nümagü. ³⁵Rü yema dexá rü yema âmarearü guchicaxũxũ ínayáeguãchi, rü yema ícaeguxũmachatẽxe rü nanapá. ³⁶Rü

yexguma orawa nanguxgu nax yaguãxũ ga wocaxacü, rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxũ ga Ería rü naxçax nixũ ga yema âmarearü guchicaxũ. Rü tagaãcü nhanagürü: —Pa Corix, ya Abraáuarü rü Isáquiarü rü Iraéuanecüãxarü Tupanax ¡cugü inawex i nhũxmax nax cuma quixĩxũ i Iraéuanecüãxarü Tupana, rü chama nax chixĩxũ i curü duũxũ, rü cuma quixĩxũ i choxũ cumuxũ nax chanaxũxũçax i guxũma i nhaa chaxũxũ! ³⁷¡Choxũ nangãxũga, Pa Corix, choxũ nangãxũga nax ngẽmaãcü i nhaa duũxũgü nüxü cuãxgũxũçax nax cuma quixĩxũ i Tupana rü nüxna cuxuxũ nax wena cuxçax nawoeguxũçax! —nhanagürü. ³⁸Rü yexgumatama Cori ya Tupanaarü üxüema rü ngürüãchi yexma naétü nangu ga yema wocaxacũmachi. Rü nixa ga yema namachi rü üxü rü wootama ga guma nutagü rü waixũmü. Rü yema dexá ga yema ícaeguxũmachatẽxewa yexmaxũ rü inayache. ³⁹Rü yemaxũ nadaugũgu ga guxũma ga duũxũgü rü nhaxtũanegu nanangũcuchitanü rü nhanagürügü: —Nüma ya Cori nixĩ ya Tupana ixĩcü. Rü nüma ya Cori nixĩ ya Tupana ixĩcü —nhanagürügü. ⁴⁰Rü yexguma ga Ería rü yema duũxũgũxũ nhanagürü: —¡Ípenayauxũ i guxũma i Baáarü orearü uruũgü rü taxuxũtama ninha! —nhanagürü: Rü nüma ga duũxũgü rü ínanayauxũ. Rü yexguma ga Ería rü natũxacü ga Chichóũwa nüxü nanagagũxẽxẽ rü yexma nayadaũnaxã.

Ería rü pucũçax nayumũxẽ

⁴¹Rü yemawena ga Ería rü Acábixũ nhanagürü: —¡Ílixü rü yachibü rü yaxaxe!

Erü marü nicuxcu ya pucü —nhanagürü.
⁴²Rü nüma ga Acábi rü natáegu rü
 nayachibü rü nayaxaxe. Notürü ga Ería
 rü mǎxpúne ga Carmérugu naxínagü. Rü
 yexma nayacaxápxü rü nanangücuchi
 nhuxmata ga nachametü rü
 naápüxügümachatexewa nangu. ⁴³Rü
 norü ngüxêëruüxü nhanagürü:
 —¡Dauxüguamaxüra naxínagü, rü
 márguama yadawenü! —nhanagürü. Rü
 nüma ga norü duüxü rü yéma naxü rü
 márétü nayadawenü. Rü yemawena ga
 yema norü duüxü rü nhanagürü:
 —Nataxuma nixi i taxacü —nhanagürü.
 Notürü ga nüma ga Ería rü nanamu rü
 nhanagürü: —¡Rü 7 expüxcüna íyadau!
 —nhanagürü. ⁴⁴Rü yexguma marü norü
 7 expüxcüna íyadaǵgu rü yema norü
 duüxü rü nhanagürü nüxü: —Rü nüxü
 chadau i wüxi i íraxü i caixanexü i
 márchüüétüwa ínagüemaxü i wüxi i
 naxmexêraxüxü —nhanagürü. Rü
 yexguma ga Ería rü norü duüxüxü
 nhanagürü: —¡Paxa ínanhaächi rü
 Acábimaxá nüxü yarüxu rü naweügu
 yaxüe rü ínaxix nawa ya daa mǎxpúne rü
 íyaxü naxüpa ya pucü! —nhanagürü.
⁴⁵Rü naweügu naxínagü ga Acábi, rü
 paxa íane ga Yeréwa naxü. Rü
 yexgumayane rü nanaxêächiane, rü
 nibua, rü tacü ga pucü ínangu. ⁴⁶Rü
 nüma ga Cori ya Tupana rü Eríana pora
 naxá. Rü yexguma marü nügüna
 pexnagüchirugu rü íane ga Yeréwa
 nanha. Rü Acábixüpa yéma nangu.

Ería rü mǎxpúne ga Orébiwa nanha

19 ¹Rü nüma ga Acábi rü naxmǎx
 ga Yechabémaxá nüxü nixu ga
 guxüma ga yema Ería üxü, rü nhuxäcü

nax nadaünaäxü ga yema Baáarü orearü
 uruüğü. ²Rü yexguma ga Yechabé rü
 wüxi ga ngírü duüxüxü imu ga
 Eríamaxá nüxü nax yanaxuxüçax ga
 ngírü dexe rü nhanagürü: —Cuma rü
 Ería quixi rü chamax rü Yechabé chixi.
 Rü cumaxá nüxü chixu rü name nixi i
 chorü tupanagü poraäcü choxü napoxcu
 ega moxü nhama i oragu tama cumaxá
 chanaxüxgu i ngéma Baáarü orearü
 uruügümaxá cuxüxü —ngígürüğü. ³Rü
 nüma ga Ería rü nüxü nicuaxächi ga
 äücümaxüwa nax nayexmaxü, rü
 yemacax íane ga Bechéba ga
 Yudáanewa yexmanewa nanha. Rü
 yéma nanatax ga gumá norü
 ngüxêëruüxü. ⁴Rü yemawena rü taxüema
 íxächüxüwa naxü. Rü wüxi ga ngunexü
 inixü, rü wüxi ga naixtüüwa
 nayarütoöchi. Rü nügügu naxínügu rü
 nayuxchaü. Rü yemacax Cori ya
 Tupanaxü nhanagürü: —¡Marütama Pa
 Corix, rü choxna nayaxu i nhaa chorü
 maxü! Erü woetátama chayü rü
 narümemae nax nhuxmatama chayuxü
 —nhanagürü. ⁵Rü yexma naixtüügu
 naca rü yéma nape. Notürü wüxi ga
 dauxücüäx ga Tupanaarü orearü
 ngeruxü rü yéma nangu rü nüxü
 yangógüäcüma nhanagürü nüxü:
 —¡Írüda rü nachibü! —nhanagürü. ⁶Rü
 Ería rü nanadauáane, rü nüxü nadau ga
 naeruxütagu naxüxü ga wüxi ga poü ga
 maixcuraxü ga üxüétüwa iguxü rü dexá
 ga yexma üweüxü. Rü yexguma ga
 nümax rü ínarüda rü nachibü rü naxaxe.
 Rü yemawena rü wena inaca. ⁷Notürü
 ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü
 ya dauxücüäx rü wenaxarü Eríaxütawa
 naxü. Rü ínayabaixgü, rü nhanagürü

nüxũ: —ĩŕüda rü nachibũ! Erü yáxũgu tá quixũ i ngẽma ícuxũxũwa —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Ería rü ínartüda, rü nachibũ rü naxaxe. Rü yema õna rü pora nüxna naxã. Rü 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxũ nixũ nhuxmata nawa nangu ga guma mǎxpúne ga Orébi. (Rü gumawa nixĩ ga Tupana ga Moichécax nangóxũ.) ⁹Rü yexguma guma mǎxpúnewa nanguxgu ga Ería rü wüxi ga ǎxmaxũgu naxücu, rü yéma nanangupetüxêxê ga chütaxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nidexa, rü nhanagürü nüxũ: —¿Taxacü nua cuxü, Pa Eríax? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Ería nanangãxũga rü nhanagürü: —Poraãcü naétüwa chachogü i curü ore, Pa Chorü Cori ya Tupana ya Guxüétüwa Ngẽxmacüx. Erü ngẽma Iraéuanecüãxgü rü marü nüxũ inarüngümae i ngẽma curü uneta ga namaxã cuxüxũ, rü nagu napogüe i ngẽma curü ǎmarearü guchicaxũgü, rü taramaxã tüxũ nadai ya yíxema curü orearü uruũgü. Rü chaxicatama íchayaxü, rü nhuxmax rü cháuxcax rü ta nadaugü nax choxũ yamǎxgüxũcax —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxũ: —ĩInaxüxü rü chaupexe yachi ya daa mǎxpúneétüwa! —nhanagürü. Rü nüma ga Ería rü yemaacü nanaxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yéma naxüpetü. Rü wüxi ga poraxüchicü ga buanecü rü nagu nangu ga guma mǎxpúne, rü nabu rü ga nutagü rü nipue rü narüyiixüchipanü, notürü nüma ga Tupana rü tama gumá buanecüwa nayexma. Rü gumá buanecüwena rü naxĩãxãchiane, notürü nüma ga Tupana

rü tama yema ããxãchianewa nayexma. ¹²Rü yema ããxãchianewe naxã ga wüxi ga üxüema, notürü nüma ga Tupana rü nataxuma ga yema üxüemawa. Rü yema üxüemawena rü yéma inanaxü ga wüxi ga ígaxũ ga naga ga mexechixũ. ¹³Rü yexguma yema nagaxũ naxĩnügu ga Ería, rü nügü nidüxchametü norü gáuxüchirumaxã. Rü ínaxüxü ga yema mǎxpúnearü ǎxmaxũwa rü naǎxgu nayachi. Rü yexma nachiyane rü nüxũ naxĩnü ga wüxi ga naga ga nüxü nhaxũ. —¿Taxacü ngẽma cuxü, Pa Eríax? ¹⁴Rü nüma ga Ería rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Nüxũ chicuǎxãchi nax poraãcü cuxü chachuxuxũ, Pa Corix Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx. Notürü ngẽma Iraéuanecüãxgü rü marü nüxũ inayarüngümae ga yema namaxã nax icuxügaxũ. Rü nagu napogüe i ngẽma curü ǎmarearü guchicaxũgü, rü yimá curü orearü uruũgü rü taramaxã nanadai. Rü chaxicatama íchayaxü i nhuxmax notürü cháuxcax rü ta nadaugü nax choxũ yamǎxgüxũcax —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: —ĩEcü natáegu nagu i ngẽma nama ga noxri nagu quixüxũ i Damácuarü chianexüwa daxũ! Rü ngẽxguma Damácuarü ãnewa cunguxgu ¡rü chíxũmaxã nabaeru ya Achaéu nax Chíríaanearü ǎëxgacü nax yixĩxũcax! ¹⁶¡Rü ngẽxgumawena rü chíxũmaxã nabaeru ya Yeú ya Níchi nane, nax Iraéuanecüãxgüarü ǎëxgacü nax yixĩxũcax! ¡Rü ngẽxgumarüxũ ta chíxũmaxã nabaeru ya Erichéu ya Cháfachi nane ya Abe-Meúracüãx nax cuchicüxü chorü orearü uruxũ nax yixĩxũcax! ¹⁷Rü yíxema Achaéumexêwa

inhaxe rü Yeú tá tûxû nimax. Rü yíxema Yeúmexêwa inhaxe rü Erichéu tá nixĩ i tûxû dajxcü. ¹⁸Rü dücax, rü cumaxã nüxû chixu rü chama rü marü íchayaxügüxêxê i 7,000 i Iraéuanecüâxgü i taguma Baápexegu caápüxügüxû nax nüxû yacuaxüüügüxûcax! —nhanagürü ga Tupana.

Tupana rü Erichéuxû nayaxu

¹⁹Rü yexguma ga nüma ga Ería rü inaxûächi, rü Erichéu ga waixümüanearü aiegumüanewa puracücüxû yexma nangau. Rü gumá Erichéupexegu naxĩ ga 12 chimüxû ga woca ga taxrechigü nügiüwa ngacuxû, rü nümatama ga Erichéu namaxã nixû ga yema nawa iyacuáxû. Rü nüma ga Ería rü Erichéucax nixû rü Erichéuéttügu nanachaxanagü ga norü gáuxûchiru. ²⁰Rü nüma ga Erichéu rü nüxna yéma ninhã ga norü wocagü, rü Eríawe nangê, rü nhanagürü nüxû: —Chanaxwaxe i choxû cuxüchica nax chaunatüxû rü chauéxû chayameâêxûcax, rü nhüxmachi tá cuwe charüxû —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Ería rü nhanagürü nüxû: —Marü name i ngéma cuxû, notürü jñuxna nacuaxächi nax Tupana marü cuxcax caxaxû nax norü orearü uruxû quixixûcax! —nhanagürü. ²¹Rü nüma ga Erichéu rü Eríana nixügachi rü taxre ga woca ga yatüxû niyaxu, rü nanadai, rü ägümücügu inanachexcu. Rü yema naixmenaxägü ga wocawa inäixgüxûmaxã nanaxüxûxû. Rü yemawa ínanagu ga namachi, rü namücügüxû nanangôxêxê. Rü

yemawena rü Eríawe narüxû norü ngüxêêruxû.

.....

Acábi rü Nabúchiarü úwanecü

21 ¹Rü wüxi ga yatü ga íane ga Yerécüâx ga Nabúchigu äégacü rü guma íanewa nüxû nayexma ga wüxi ga úwanecü ga äêxgacü ga Acábipataarü ngaicamána. ²Rü wüxi ga ngunexû ga Acábi rü Nabúchixû nhanagürü: —jChoxna naxã i curü úwanecü nax ngémaâcü choxû nangexmaxûcax i chorü nanetünecü erü chapatana nangaicama! Rü ngémachicüxü tá cuxna chanaxã i wüxi i úwanecü i irümemaexû, rüexna ega cunaxwaxegu rü diêruxmaxã cuxû chanaxütanü —nhanagürü. ³Notürü ga Nabúchi rü Acábixû nangãxûga rü nhanagürü: —Rü Tupana tama nanaxwaxe nax cuxna chanaxãxû i nhaa naane i chaunatü choxna äxû —nhanagürü. ⁴Rü yema Nabúchiarü ngãxûgagu rü nüma ga Acábi rü nangechaüâcüma rü nanuâxêâcüma napatacax natáegu, yerü Nabúchi rü namaxã nüxû nixu ga tagutáma nüxna nax naxããxû ga yema naane ga nanatü nüxna äxû. Rü nüma ga Acábi rü nachüüwa nangu, rü naxchiãügu nayaca, rü íxtapüxguama nabuenü, rü tama nachibüchaü. ⁵Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü naxcax iyaxû rü ngígürügü nüxû: —jTaxacücax cuma rü tama cuchibüchaxû? —ngígürügü. ⁶Rü nüma ga Acábi rü ngixû nangãxûga rü nhanagürü: —Nabúchimaxã chidexa, rü nüxna naxcax chaca nax choxû namaxã nataxexûcax i norü úwanecü. Rü

ngêxgumachi choxna naxããxgu rü to i úwanecümaxã nüxü chanaxüchicüxü. Notürü i nümax rü tama choxna nanaxãxchaü —nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü inangãxüga rü ngigürügü nüxü: —Notürü cuma quixí i nua Iraéuanewa ãëxgacü quixixü. ¡Rü yachibü rü nataãë! Rü marü chama cuxü tá chanayaxu i Nabúchiarü úwanecü —ngigürügü. ⁸Rü yexgumatama ga ngíma rü Acábiégagu inaxümatü ga nhuxre ga popera. Rü yemagu iyaxúcuchi ga Acábiarü cuaxruxü ga norü ánerawa yexmaxü. Rü nhuxüchi iyamu naxcax ga guma íane ga Yeréarü ãëxgacügü. ⁹⁻¹⁰Rü yema ngírü poperagüwa rü nhanagürü: —¡Ëcü, guxüma i duüxügümaxã nüxü pexu nax nangutaquëxegüxcax nax tama pechibueácüma peyumüxëgüxcax! ¡Rü nüxna pexu ya Nabúchi nax petanüwa naxüxcax! ¡Rü naxcax pedax i taxre i yatü i nüxü ixugüxü nax nüma ya Nabúchi rü Tupanamaxã naguxchigaxü rü ãëxgacümaxã chixexü naxueguxü! ¡Rü ngëmaxü pëxínüeguvena, rü ípenagaxüchi rü nutamaxã ípenamuxüchi rü peyamá! —nhanagürü ga yema ngírü poperagüwa. ¹¹Rü nüma ga yema ãëxgacügü ga guma íanecüãx rü nayanguxëëgü ga yema ngírü poperagüwa namaxã nüxü yaxuxü. ¹²Rü nanaxügü ga yema ngutaquëxë rü yéma Nabúchina nacagüe. ¹³Rü nüma ga yema taxre ga yatügü rü guxüma ga duüxügüpëxewa doraxümare nixugüe Nabúchichiga. Rü nhanagürügü: —Nhaa Nabúchi rü Tupanamaxã naguxchiga rü ãëxgacü ya Acábimaxã rü ta naguxchiga

—nhanagürügü. Rü yemaxü naxínüegu ga duüxügü, rü Nabúchixü niyauxgü rü íanepechinüwa nanagáuchigügü. Rü yexma nutamaxã ínanamuxüchigü rü yemaacü nanayuxëë. ¹⁴Rü yexü nawagüeguvena ga guma íanearü ãëxgacügü, rü Yechabéxütawa namugagü rü nhanagürügü: —Nabúchi rü marü nutamaxã ínanamuxüchigü i duüxügü, rü marü nayu —nhanagürügü. ¹⁵Rü yexguma Yechabé nüxü cuáchigagu ga Nabúchi rü marü nax nayuxü rü ngigürügü nüxü ga gumá ngíte ga Acábi: —Yema úwanecü ga Nabúchi tama cuxü namaxã taxechaüxü, rü nhuxmax rü ngetanüácüma cuxrü nixí. Erü nüma ya Nabúchi rü marü nayu —ngigürügü. ¹⁶Rü yemaxü naxínügu ga Acábi rü ínayadau ga yema Nabúchiarü úwanecü, rü noxrüxü nayaxíxëë. ¹⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: ¹⁸—Dücax, rü nhuxmatama Chamáriawa naxü i naxütawa i Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü ya Acábi. Rü nüma i nhuxmax rü nawa nangexma i ngëma Nabúchiarü úwanecü i noxrüxü yaxíxëëxü. ¹⁹Rü nhacurügü tá nüxü: “Pa Acábi, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxü: ‘Nhuxma nax cuyamáxü ya Nabúchi rü nüxna nax cuyapuxü i ngëma noxrütama ixíxü, rü ngëmacax i nhuxmax i cumax rü tá ta cugügu nadëxgüe i airugü yematama nachica ga Nabúchigü nawa nadëxgüãxüwa’” —nhanagürü ga Tupana. Rü nüma ga Ería rü yéma Acábixütawa naxü nax namaxã nüxü yanaxuxüxcax. ²⁰Rü nüma ga Acábi rü Eríaxü nangãxü rü nhanagürü: —¿Cumax, Pa Chorü Uanüx,

rü choxũ icuyanguama? —nhanagürü. Rü nüma ga Ería rü nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ: —Ngũ, cuxũ ichayangau nax cumaxã nüxũ chayarũxuxĩcax nax Cori ya Tupanapexewa poraãcü chixexũ nax cuxũxũ. ²¹Rü ngẽmacax ya Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxũ: “Rü tá cuxcax íchananguxẽxẽ i taxũ i guxchaxũ i chixexũ rü cugagu tá chanadai i guxũma i cutanũxũgũ i yatũxũgũ i Iraéuanewa ngẽxmagũxũ. ²²Rü yema Nabá nane ga Yerubuaũtanũxũmaxã, rü yema Aía nane ga Baáchatanũxũmaxã chaxũxũrũxũ tá chanaxũ namaxã i ngẽma cutanũxũgũ. Erü yema ãẽxgacũgũrũxũ choxũ cunuxẽxẽ nagagu nax chixexũgu cunayĩxẽxũ i Iraéuanecũãxgũ”, nhanagürü ga Tupana. ²³Rü Yechabéchiga rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü ngẽma airugũ rü tá ngĩxũ nangómachigũ i Yeréarũ íanechipenũwa. ²⁴Rü ngẽma cutanũxũgũ i íanegu yuexũ, rü airugũ tá nanangómachi. Rü ngẽma cutanũxũgũ i íanearũ düxétũgu yuexũ, rü ẽxchagũ tá nanangómachigũ” —nhanagürü. ²⁵Rü nataxuma ga to ga Iraéuanecũãxarũ ãẽxgacũ ga Acábirũxũ naxmaxgagu chixexũ üxũ ga Tupanapexewa. ²⁶Rü nüma ga Acábi rü poraãcü Tupanapexewa chixexũ naxũ ga yexguma yema tupanantetachicũnaxãxũ yacuãxũxũgu naxrũxũ ga yema Amuréutanũxũgũ ga Cori ya Tupana Iraéutanũxũgũtanũwa íwoxũxũ. ²⁷Rü yexguma yema Ería namaxã nüxũ ixuxũxũ naxĩnũgu ga Acábi rü nügũchirugu nagáugũ. Rü témũxũ ga naxchirugu nicux rü tama nachibũ. Rü

yema témũxũ ga naxchirumaxã napeexũ rü nangechaũãcũma inarũxũxũxũ. ²⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxũ nhanagürü: ²⁹—¿Nũxũ cudauxũ yixĩxũ ya Acábi nax nhuxãcü chapexewa nügũ ínaxĩxraxũ? Rü ngẽma nax chapexegu nügũ ínaxĩxraxũgagu rü taxũtáma chixexũ naxacũgũtanũwa changuxẽxẽ i nhuxmax nax namaxũxũgu i nüma ya Acábi. Notürü ngẽxguma marü nayuxguwena rü nane ãẽxgacũ ixĩxgu tá nixĩ i Acábíacũgũcax íchananguxẽxũ i ngẽma chixexũ nax ngẽmaãcü yanaxoxũcax i natanũxũgũ —nhanagürü.

Micaía nüxũ nixu rü Acábixũ tá narũporamae i norũ uanũgũ

22 ¹Rü marü tamaepũx ga taunecũ ninge nax taguma nügũ nadaixũ ga Iraéuanecũãxgũ namaxã ga Chíríaanecũãxgũ. ²Notürü gumá norũ tamaepũx ga taunecũgu rü nüma ga Yudáanearũ ãẽxgacũ ga Yochapá rü Iraéuanecũãxarũ ãẽxgacũ ga Acábixũtagu nanaxũane. ³Rü nüma ga Iraéuanecũãxarũ ãẽxgacũ rü norũ ngũxẽẽrũgũxũ nhanagürü: —Pema rü marü nüxũ pecuax rü yima íane ya Ramúchi ya Yiríáyianewa ngexmane rü tũxna naxũ. ¿Rü tũxcũĩ i tama pora taxũe nax naxmẽxwa napuxũcax i ngẽma Chíríaanearũ ãẽxgacũ? —nhanagürü. ⁴Rü yexguma ga nüma ga Acábi rü ãẽxgacũ ga Yochapána naca rü nhanagürü: —¿Ëxna tama choxũ íquixũmücũchaũxũ nax yanapuxũcax ya yima íane ya Ramúchi ya Yiríáyianewa ngexmane? —nhanagürü. Rü nüma ga Yochapá rü nanangãxũ rü nhanagürü:

—Chama rü chorü churaragü rü ítamemare nax pexũ tarüngũxẽẽgũxũ.
⁵Notürü naxũpa nax ngẽma ixũxũ, rü name nixĩ i Cori ya Tupanaarü ñnũcax tadaugü ngoxi norü ngúchaũ yixĩxũ i ngẽma —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Iraéuanecüãxarü ãẽxgacü rü nanangutaquexexẽẽ ga wixgutaax 400 ga norü tupanaarü orearü uruũgü. Rü yemagüna naca rü nhanagürü: —¿Marü namexũ yixĩxũ rü ẽxna tama nax napuxũ ya yima ñane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane? —nhanagürü. Rü nüma ga yema orearü uruũgü rü nanangãxũgü rü nhanagürügü: —Marü name i naxcax ípeyaxüãchi nax peyapuxũcax erü Cori ya Tupana rü marü cuxna nanaxã —nhanagürügü. ⁷Notürü ga nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapá rü ñnacaama rü nhanagürü: —¿Nua rü nataxuma i to i orearü uruxũ i aixcuma Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ ixĩxũ nax ngẽma rü ta namexũ nax nüxna icaxaxũ? —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Iraéuanecüãxarü ãẽxgacü ga Acábi rü Yochapáxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Ngũ, nangexma nixĩ ya wüxi nax tüxũ Tupanana nacaxacü, rü nüma nixĩ ya Micaía ya Irá nane. Notürü naxchi chaxai erü taguma taxacürü mexũxũ chamaxã nixu, rü guxũguma chixemarexũxicatama nixu —nhanagürü. Notürü nüma ga Yochapá rü nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Tauxũ i ngẽma nhacuxũ! —nhanagürü. ⁹Rü yexgumatama ga nüma ga Iraéuanecüãxarü ãẽxgacü rü wüxi ga norü churaragüerucax naca rü nhanagürü nüxũ: —¿Paxa nua penaga

ya yimá Irá nane ya Micaía!
 —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga guma Iraéuanecüãxarü ãẽxgacü ga Acábi, rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapá rü meama ningaxãẽ ga norü ãẽxgacüchirumaxã rü yexma ñane ga Chamáriaarü ñãxũtagu ñnatoxũ norü tochicaxũgu. Rü guxũma ga yema tupanannetaarü orearü uruũgü rü ãẽxgacüpepexewa nüxũ nixu ga yema ore ga naãxẽwa íngugũxũ. ¹¹Rü wüxi ga orearü uruxũ ga Yedequía ga Quenána nane rü nanaxü ga nhuxre ga wocachatacuxrechicũnaxã ga férunaxcax. Rü nhuxũchi tagaxãcü nhanagürü: —Rü ngẽma nhanagürü ya Cori ya Tupana: “Rü nhaa wocachatacuxregũmaxã tá nixĩ i cunadaixũ i ngẽma Chíríaanecüãxgü nhuxmatáta cunaguxẽẽx” —nhanagürü. ¹²Rü guxũma ga yema orearü uruũgü yemaxũtama nixugüẽ namaxã ga yema ãẽxgacügü. Rü nhanagürügü nüxũ: —¿Ëcü naxcax ípeyaxüãchi ya yima ñane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane! Rü tá nüxũ perüporamae, erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxmexgu nananguxẽẽ, Pa ãẽxgacüx —nhanagürügü. ¹³Rü yoxni ga yema churara ga Micaíacax yacaxũ rü nhanagürü nüxũ: —Guxũma i ngẽma togü i orearü uruũgü rü wüxigu ãẽxgacũmaxã nüxũ nixugüẽ nax nüma tá yixĩxũ i naporamaexũ ya yima ñanearü puwa. Rü ngẽmacax rü cuxũ chacaxũ nax cuma rü ta ngẽxgumarũxũ ãẽxgacũmaxã nüxũ quixuxũ nax nüma tá yixĩxũ i naporamaexũ ya yima ñanearü puwa —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Micaía nanangãxũ rü nhanagürü:

—Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü ngẽma ore i nũma ya Tupana chamaxã nüxũ yaxuxũxicatátama nixĩ i tá nüxũ chixuxũ —nhanagürü. ¹⁵Rü yemawena rü nũma ga Micaía rü ãẽxgacũütawa naxũ. Rü nũma ga ãẽxgacũ rü Micaíana naca rü nhanagürü: —Pa Micaíax ¿marũ namexũ nax naxcax ítayaxũächixũ ya yima íane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane rü ẽxna tama? —nhanagürü. Rü nũma ga Micaía rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Marũ name nax naxcax ípeyaxũächixũ erũ nũma ya Cori ya Tupana rü marũ pexũ naporaexẽxẽ nax pexmẽxgu nanguxẽẽãxũ ya yima íane —nhanagürü. ¹⁶Notürü nũma ga ãẽxgacũ rü Micaíaxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Marũ muẽxpũxcũna cumaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma tãxacũxũ chamaxã quixuxgu rü chanaxwaxe i Tupanaégagu aixcumaxũ chamaxã quixu —nhanagürü. ¹⁷Rü nũma ga Micaía rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Nüxũ chadau i guxũma i Iraéuanecũãxgũ i m̃xpũneanegu woonemarexũ rü nhama carnérugũ i ngearũ daruũáxũrũxũ nax yixĩgũxũ. Rü nũma ya Cori rü nhanagürü: “Nhaa duũxũgũ rü nangearũ daruũãxgũ, rü ngẽmacax name nixĩ i wũxichigũ i nũma rü napatacax nawoegu” —nhanagürü. ¹⁸Rü nũma ga Iraéuanecũãxarũ ãẽxgacũ rü nhanagürü Yochapáxũ: —Ngẽma nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ. Rü nhaa yatũ rü taguma tãxacürũ mexũxũ chamaxã nixu. Rü ngẽma nüxũ yaxuxũ rü chixexũxicatama nixĩ —nhanagürü. ¹⁹Rü nũma ga Micaía rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Chanaxwaxe i curũxĩnũ i nhaa to i

norũ ore ya Tupana. Rü nüxũ chadau ya Tupana ya norũ tochicaxũwa rütocũ, rü guxũma i dauxũcũãx i orearũ ngeruxũ i naxũtagu chigũxũ i norũ tũgũnecũwawa rü norũ tũxoxwecũwawa. ²⁰Rü yexguma ga nũma ga Cori ya Tupana rü ínaca rü nhanagürü: “¿Texé tá tixĩ ya Acábina ãnũxe rü ngẽmaãcũ naxcax ixĩächixũcax ya yima íane ya Ramúchi ya Yiriáyianewa ngexmane nax ngẽmaãcũ ngẽxma nayuxũcax?” nhanagürü. Rü nhuxre ga norũ orearũ ngeruũgũ rü nüxũ nixugũe ga wũxi ga ãnũ, rü togũ ga toraxũxũ ga ãnũ. ²¹Notürü wũxi ga dauxũcũãx rü Cori ya Tupanaxũtawa naxũ, rü nhanagürü: “Chama rü tá ngẽma chaxũ nax Acábina chayaxĩnũxũcax”, nhanagürü. Rü nũma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca nax nhuxãcũ tá yixĩxũ ga nüxna naxĩnũxũ. ²²Rü nũma ga yema dauxũcũãx rü Tupanaxũ nangãxũ rü nhanagürü: “Chama rü tá doramare i ore naãxẽwa changuxẽxẽ i guxũma i ngẽma Acábiarũ tupananetaarũ orearũ uruũgũ”, nhanagürü. Rü yexguma ga nũma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxũ: “Cuma i nüxũ cucuáxũ nax ngẽma cunaxũxũ” —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga Micaía rü Acábixũ nhanagürü: —Nhuxmawaxi nixĩ i nüxũ cucuáxũ nax nũma ya Cori ya Tupana rü curũ orearũ uruũgũgu naxũãxũ i wũxi i naãxẽ i doramaxã naãxgũwa idexaxũ rü curũ yuchigaxũ ixugũmarexũ —nhanagürü. ²⁴Rü yexguma ga Yedequía ga Quenána nane rü Micaíacax nixũ rü nayapechametũ rü nhanagürü nüxũ: —¿Nhuxgu nixĩ i Tupanaãxẽ i choxna yaxũgachixũ nax cumaxãma

yadexaxûcax? —nhanagürü. ²⁵Rü nûma ga Micaífa rü nanangãxû rü nhanagürü nûxû: —Ngẽma naxcax ícucaxaxûarü ngãxû rü tá nûxû cucuax i ngẽxguma ípatagügu nuxica ícunacúchigügu naxchaxwa i ngẽma cuxû imaxgüchaûxû —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga nûma ga âẽxgacü ga Acábi rü norü purichífaxû namu nax Micaífaxû yayauxgüxûcax rü nhanagürü: —¡Peyayaxux i Micaífa rü daa íanearü âẽxgacü ya Amóuxûtawa rü chaune ya Yuáxûtawa penaga! ²⁷¡Rü namaxã nûxû pexu ya âẽxgacü rü napoxcuã rü íxramarexû i òna rü dexá nûxna naxãgü rü nhuxmatáta mea íchangu nax daiwa ne chaxûxû! —nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga nûma ga Micaífa rü nanangãxû rü nhanagürü: —Ngẽxguma cuma tá maxûãcü cutáeguxgux, rü ngẽmawa tá nûxû cucuax nax Tupana rü tama chawa yadexaxû —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga nûma ga Acábi ga Iraéuanecüãxarü âẽxgacü rü nûma ga Yochapá ga Yudaánearü âẽxgacü rü naxcax inaxíãchi ga guma íane ga Ramúchi ga Yiríáyianewa yexmane. ³⁰Rü nûma ga Iraéuanecüãxarü âẽxgacü rü Yochapáxû nhanagürü: —Chama rü tá tomare i naxchirugu chicux i ngẽxguma ichocuxgux nax ngẽma Chíríaanecüãxgümaxã yigü idaixûcax, rü cuma rü tá chauxchirugu quicux —nhanagürü. Rü yemaacü ga Iraéuanecüãxarü âẽxgacü rü tomare ga naxchirugu yacúãcüma nixí ga nügü nadaixû. ³¹Notürü nûma ga gumá Chíríaanecüãxarü âẽxgacü, rü nûxna naxãga ga yema ³²ga norü churaragüeru ga cowaru itúgüne ga

naweûmaxã ícuaxgüxû, rü nhanagürü: —¡Taxútama pegü namaxã pedai ega tama Iraéuanecüãxarü âẽxgacü yixíxgu! —nhanagürü. ³²Rü yexguma yema churaragüeru Yochapáxû daugügu, rü naxcax naxí rü nûxû ínachomaeguãchi nax namaxã nügü nadaixûcax yerü nûma nûxû nacuaxgügu rü guma nixí ga Iraéuanecüãxarü âẽxgacü. Rü yemaçax ga Yochapá rü aita naxü, rü ngûxêcãx ínaca. ³³Rü yexguma nûxû nicuaxãchitanü nax tama gumá yixíxû ga Iraéuanecüãxgüarü âẽxgacü rü nûxna nixígachimare, rü marü tama nawe nangëgü. ³⁴Notürü wüxi ga Chíríaanecüãxarü churara yexma nanamaxmare ga norü würa rü meama Iraéuanecüãxarü âẽxgacücinha rü norü daixchirucuchitamaxã namexchinü, rü poraãcü nanapíx. Rü yemaçax ga nûma ga Acábi rü naweûarü üxêëruûxû namu, rü nhanagürü: —¡Chamaxã natáegu rü choxû ínamue erü poraãcü chanapíx! —nhanagürü. ³⁵Rü niyexeraguchigü ga yema nügü nax nadaixû ga Iraéuanecüãx namaxã ga Chíríaanecüãx. Rü nûma ga Iraéuanecüãxarü âẽxgacü rü naweûwatama nayexma rü yema naweûarü üxêëruûxû nûxû narüngüxêë nax inachixûcax. Rü yemaacü Chíríaanecüãxmaxã nügü nadajx. Notürü yexguma marü nayáuanegu rü nayu ga nûma ga guma âẽxgacü ga Acábi. Rü guma nagü rü naweûxumawa narüchuxchue. ³⁶⁻³⁷Rü yexguma marü yanaxücuchaûgu ga üaxcü rü Iraéuanecüãxarü churaragü rü nhanagürügü: —Wüxíechigü rü tümaarü íanecax rü tümaarü naanecax tawoegu

erü ya ãëxgacü rü marü nayu
 —nhanagürügü. Rü nüma ga guma
 ãëxgacü rü ñane ga Chamáriawa
 nanangegü, rü yexma nayataxgü. ³⁸Rü
 yexguma marü inataxgüãguwena, rü
 nanayauxgü ga guma naweü nawa ga

wüxi ga puchu ga Chamáriawa yexmacü
 rü ngexüügü ga chixri maxëxü nawa
 aiyagüxücü. Rü ga airugü rü
 nanadexegü ga guma Acábigü yema
 Cori ya Tupana nüxü ixuxürüxü.
